

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské sociální práce

Diplomová práce

2013

Petra Kadlecová

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské sociální práce

Mezinárodní humanitární a sociální práce

Petra Kadlecová

*Úloha mezinárodních nevládních organizací
v procesu post-konfliktní rekonstrukce na Srí Lance*

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Dušková

2013

*Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala
samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.*

.....

Podpis autora práce

Poděkování

*Děkuji vedoucímu diplomové práce paní Mgr. Lence Duškové za konzultace, cenné rady
a odborné vedení.*

Obsah

ÚVOD	7
<hr/>	
<u>1</u> <u>TEORIE POST-KONFLIKTNÍ REKONSTRUKCE</u>	9
1.1 POST-KONFLIKTNÍ REKONSTRUKCE	9
1.1.1 VÝVOJ POST-KONFLIKTNÍ REKONSTRUKCE	11
1.1.2 FÁZE POST-KONFLIKTNÍ REKONSTRUKCE	13
1.1.3 OBLASTI POST-KONFLIKTNÍ REKONSTRUKCE	14
1.2 AKTÉŘI POST-KONFLIKTNÍ REKONSTRUKCE	17
<u>2</u> <u>MEZINÁRODNÍ NEVLÁDNÍ ORGANIZACE</u>	20
2.1 VZNIK A VÝVOJ INGOS	20
2.2 OBLASTI PŮSOBENÍ INGOS	22
2.3 ÚLOHA INGOS	24
2.4 NEOFICIÁLNÍ DIPLOMACIE	26
2.5 LIMITY / KAPACITY ČINNOSTI INGOS	30
<u>3</u> <u>DOPADY KONFLIKTU V OBLASTI TRINCOMALEE</u>	33
3.1 SRÍ LANKA	33
3.1.1 HISTORIE KONFLIKTU	35
3.1.2 DOPADY KONFLIKTU	38
3.2 OBLAST TRINCOMALEE	39
3.2.1 DOPADY KONFLIKTU	40
<u>4</u> <u>POST-KONFLIKTNÍ REKONSTRUKCE V OBLASTI TRINCOMALEE</u>	42
4.1 POST-KONFLIKTNÍ REKONSTRUKCE INGOS	42
4.1.1 POST-KONFLIKTNÍ REKONSTRUKCE V ROCE 2006	44
4.1.2 POST-KONFLIKTNÍ REKONSTRUKCE V LETECH 2007 - 2008	47
4.1.3 POST-KONFLIKTNÍ REKONSTRUKCE V ROCE 2009 A KRÁTCE PO ROCE 2009	48

4.1.4	SHRNUTÍ POST-KONFLIKTNÍCH ČINNOSTÍ INGOS	51
4.1.5	ÚLOHA INGOS V POST-KONFLIKTNÍ REKONSTRUKCI	52
	ZÁVĚR	54
	ZDROJE	56
	PŘÍLOHY	72

Úvod

Nejen proces globalizace¹ započatý ve 20. století, zapříčiňuje změny mezinárodního prostředí. Jedním z mnoha dopadů je změna vnímání národních hranic, kdy jde o jejich pomyslné potírání. Tento fakt také částečně ovlivňuje podobu mezinárodních intervencí. Jako příklad vlivu globalizace na mezinárodní prostředí uvedme nárůst spektra mezinárodních aktérů, jejich kompetence a měnící se role. Exemplárním aktérem jsou mezinárodní neziskové organizace (dále INGOs), které sehrávají v rámci mezinárodních intervencí stále významnější úlohu. Konkrétně jde o angažovanost INGOs v procesech post-konfliktních rekonstrukcí.

Práce si proto klade za cíl rozpoznat a popsat úlohu INGOs, kterou sehrály v rámci procesů post-konfliktní rekonstrukce na Srí Lance, konkrétně v oblasti Trincomalee. Oblast Trincomalee je velmi specifickou oblastí, za prvé pro svoji strategickou polohu, a také z důvodu náboženské a etnické různorodosti. Zmíněná různorodost měla za následek fakt, že se oblast Trincomalee stala konfliktem nejhůře postiženou oblastí Srí Lanky. Práce také vymezuje oblasti činností, ve kterých se INGOs angažovaly. Časové ukotvení rekonstrukcí INGOs zahrnuje období mezi lety 2006 až 2009 a krátce po roce 2009, kdy lze tato léta považovat za milníky vývoje srílanského konfliktu, jelikož v roce 2006 došlo k opětovnému rozpoutání bojů mezi zneprátenými stranami a v roce 2009 bylo oficiálně vyhlášeno ukončení konfliktu. Hlavním tématem jsou tedy INGOs a jejich úloha v tomto období, jelikož účast INGOs na rekonstrukcích byla nejvyšší právě v tomto období.

Úvodní kapitola se věnuje popisu teorie post-konfliktní rekonstrukce. Charakterizuje vývoj rekonstrukce, který je rozdělen na období ekonomické liberalizace, konec studené války s důrazem na národní suverenitu, období konsocialismu a na současné trendy v post-konfliktních rekonstrukcích. Dále se kapitola zaměřuje na rekonstrukční fáze, a to na počáteční fázi, fázi transformace a podpory. Činnosti realizované v rámci post-konfliktní rekonstrukce jsou rozděleny do

¹ Proces globalizace je charakterizován změnami ve společnosti, především propojováním světa na všech úrovních.

oblastí, mezi které patří oblast bezpečnosti, spravedlnosti a usmíření, sociálního a ekonomického blahobytu a oblast vládnutí a politické účasti. Následující část se týká aktérů, kteří jsou rozděleni podle toho, zda jsou založeny v dané zemi nebo vně země ve které působí, a to na externí a interní aktéry.

Druhá kapitola se zaměřuje na INGOs, konkrétně se zabývá jejich vznikem, vývojem a oblastmi působení, kterými jsou bezpečnost a vojenství, sociální, ekonomická, rozvojová, humanitární oblast, dále oblast politiky a diplomacie a poslední oblastí je spravedlnost a smíření. Také popisuje jejich úlohy v procesech post-konfliktní rekonstrukce. Pozornost je také věnována úrovním, na kterých organizace spolupracují, což popisuje tzv. neoficiální diplomacii. Na závěr se tato kapitola zaměřuje na limity a kapacity činností INGOs, které s sebou nese jejich specifické postavení v mezinárodních intervencích.

Kapitola třetí, poskytuje základní informace o Srí Lance a průběhu konfliktu. Dále se zaměřuje na jeho dopady, přičemž je pozornost věnována také popisu z mnoha důvodů unikátní oblasti Trincomalee, stejně jako dopadů konfliktu na tuto oblast.

Závěrečná kapitola zachycuje činnosti post-konfliktní rekonstrukce na Srí Lance v oblasti Trincomalee, a to v letech 2006, 2007, 2008, a v roce 2009, stejně jako rekonstrukce, které se odehrály po roce 2009. Stěžejní částí práce se zaměřuje na procesy aktérů post-konfliktní rekonstrukce v oblasti Trincomalee. Především jde o působení INGOs v této oblasti a popis specifické úlohy, kterou v dané oblasti INGOs zastávaly. Pro dokreslení situace kapitola obsahuje část věnovanou modelům budování míru, jež přispívají ke směřování aktérů post-konfliktních oblastí k jednotnému cíli. V případě Srí Lanky jde o model liberálního míru, přičemž tato podkapitola zahrnuje jak popis modelu, tak i jeho dělení, stejně jako, v případě Srí Lanky, vhodnost výběru modelu.

1 Teorie post-konfliktní rekonstrukce

Mluvíme-li o post-konfliktním stavu v zemi, je řeč o společnosti a území, jež bylo zasaženo konfliktem. Stát se po konfliktu nachází ve velmi specifické situaci, jelikož jde o stav, kdy země již prošla konfliktem, ale stále se nedá mluvit o mírové společnosti. Navíc při neřešení aktuálního stavu může dojít k opětovnému vzplanutí konfliktu. Následující kapitola se proto věnuje popisu procesu post-konfliktní rekonstrukce, jehož cílem je především zabránění relapsu konfliktu a podpora stabilní a fungující společnosti. Dále se kapitola zaměřuje na popis vývoje rekonstrukčních procesů, jeho fáze a oblasti, a také jejich aktérům.

1.1 Post-konfliktní rekonstrukce

Post-konfliktní rekonstrukce je zahrnuta v teorii mezinárodních vztahů, konkrétně v oblasti mezinárodní bezpečnosti (Kubát 2007). Teoreticky bylo toto téma rozpracováno v rámci mírových studií a řešení konfliktů, jako jedny z nejmladších podoborů disciplíny mezinárodních vztahů (Alliance for Peacebuilding 2012). Na vědecké půdě se v 50. letech 20. století vytvořil podobor „výzkum míru“² a v 60. letech se paralelně vytvářel myšlenkový směr „řešení konfliktů“³. Tyto dva směry se propojily a daly vzniknout „výzkumu míru a konfliktů“⁴ (Waisová 2002). Se studiem řešení konfliktů, jak jej známe dnes, je spojováno jméno Johana Galtunga, který položil základy studia řešení konfliktů (Galtung 1976). Řešení konfliktů⁵ a budování míru se liší v závislosti na kontextu, ale pro tento případ spadá řešení konfliktů pod hlavičku

² Týká se zkoumáním války a konfliktů, stejně tak jako míru a jeho podmínek.

³ Zabývá se kontrolou a řešením konfliktů.

⁴ V anglické literatuře je označován jako „Conflict and peace research“ nebo „Conflict Resolution“.

⁵ Cílem je vyřešení konfliktu, alespoň jeho násilné formy a zabývá se základními příčinami konfliktu. (Diehl 2003, Ho-Won Jeong 1999)

budování míru (Alliance for Peacebuilding 2012). V 70. letech vytvořil Galtung také nový koncept tzv. strukturálního násilí, které definuje jako úmyslné zabraňování uspokojování základních životních potřeb lidí skrze sociální struktury a instituce (Galtung 1969). Také je spojován s konceptem tzv. „pozitivního míru“. Tento termín v sobě zahrnuje stav, kdy nejde pouze o absenci násilí, označované jako negativní mír, nýbrž na základě důvěry a porozumnění staví na koexistenci a vzájemné spolupráci. Pro rekonstrukční procesy je sice negativní mír základem, ale následné aktivity přispívají k trvalému míru prostřednictvím vytváření stabilních mírových struktur a odstranění příčin konfliktu (Zavičáková 2008 In Bureš 2008).

K terminologickému zjednodušení v této práci přispěje vnímání termínů post-konfliktní rekonstrukce, peacebuildingu neboli budování míru a post-konfliktní budování míru jako totožných označení totožného procesu. Je tomu tak z důvodu užívání zmíněných pojmů nevládními organizacemi mnohdy s niancemi.

Existuje mnoho definic post-konfliktní rekonstrukce, např. podle Hamreho a Sullivana jde o komplex aktivit, které se pokoušejí po skončení válečného konfliktu obnovit socioekonomickou strukturu společnosti a vytvořit podmínky pro fungující mírovou společnost, včetně systému vládnutí a vlády práva (Hamre & Sullivan 2002). Morrisovo pojetí navíc zahrnuje celou řadu přístupů, procesů a úrovní potřebných k transformaci směrem k mírovým udržitelným vztahům a řídicích modelů a struktur. Zahrnuje budování právních institucí a systémů lidských práv, spravedlivého a efektivního vládnutí, systémů a procesů řešení sporů (Morris). V obecné rovině je tento pojem chápán jako mezinárodní intervence zacílená na snižování rizik znovupropuknutí konfliktu.

Jelikož se obsahová stránka pojmu post-konfliktní rekonstrukce liší, jednak v závislosti na užším zaměření jednotlivých aktérů, tak také v názorovém rozporu, co vše by měl koncept zahrnovat, budeme v této práci následovat jednotný koncept, a tím je koncept vytvořený OSN. Peacebuilding je definován bývalým generálním tajemníkem OSN Butrusem Butrusem Ghálím ve zprávě Agenda pro mír, jako činnost, vedoucí k upevnění míru a zabránění relapsu konfliktu. Od vydání zprávy přetrvávají snahy, nahlížet na peacebuilding jako na multidimenzionální koncept, který zahrnuje rozsáhlé spektrum aktivit a úkolů, a to od odzbrojování až po obnovu politických, ekonomických a soudních institucí občanské společnosti (UN PBSO; Barnett a kol. 2007). OSN tak od roku 1992 rozšířila pojetí budování míru o dimenzi rozvoje. Dále zahrnuje také posilování národních kapacit a vytváří základy udržitelného míru a

rozvoje. Důležitými principy jsou princip národního vlastnictví, dále princip zapojování místních kapacit, jakožto ústředního subjektu veškerých snah mezinárodního společenství od samého začátku, a konečně jednotná strategie, která je ve shodě s národním plánováním, v rámci níž jsou stanoveny jasné priority (UN PBSO). Jednotné strategie jsou zacíleny na dosahování výše uvedených cílů. Aby bylo dosaženo koherentní strategie, z důvodu zainteresování širokého spektra externích a interních aktérů jak na regionální, tak i mezinárodní úrovni, je zapotřebí řešit také otázku jejich koordinace. Koordinačním orgánem se v roce 2006 stala Komise OSN pro budování míru⁶. Plní nezastupitelnou roli v oblasti koordinace aktivit a spolupráce angažovaných aktérů, s cílem dosažení komplexního přístupu při zvládnutí post-konfliktních situací (UN NGLS 2008). Důležitým vnějším aktérem⁷ jsou také INGOs, kdy přebírají určitou zodpovědnost při realizaci peacebuildingových aktivit.

Následující podkapitola se věnuje vývoji post-konfliktní rekonstrukce. Popisuje počátky rekonstrukce, následný vývoj v průběhu času až do současnosti, kdy obeznamuje čtenáře také s budoucími rekonstrukčními trendy.

1.1.1 Vývoj post-konfliktní rekonstrukce

Post-konfliktní budování míru, jak jej známe dnes, procházelo dlouhodobým vývojem. Vývojové období post-konfliktní rekonstrukce lze rozfázovat na období ekonomické liberalizace, konce studené války, období konsocialismu⁸ a na současné trendy.

V první fázi, zahrnující období od druhé světové války do konce studené války, se obnovy ujímal především stát, ve kterém se konflikt odehrával. Často za finanční podpory z USA nebo SSSR. V pozdějších letech na poli podpory zemí zasažených konfliktem přibyl další hráč, a tím byly Brettonwoodské instituce⁹, které podporovaly

⁶ United Nations Peacebuilding Commission (UN PBC). Spolu s Fondem OSN pro budování míru (UN PBF) a Úřadu OSN (UN PBSO) tvoří základní pilíře nové struktury OSN pro zvládnutí post-konfliktních situací. Nazákladě jednotlivých studií byly zjištěny nedostatky, týkající se absence vhodné strategie, nejednotného postupu, nedostatku koordinace a spolupráce zúčastněných aktérů, stejně tak jako neznalosti prostředí, nedostatku financí nebo neexistence orgánu zodpovědného za tuto agendu. (Jones 2001 & UN 2004 In Bureš 2008)

⁷ Výchozím bodem spolupráce INGOs s OSN se stal článek 71 Charty OSN, který ekonomické a sociální radě EU stanovuje zaručení konzultací s INGOs. (UIA 2013)

⁸ Konsocialismus se týká sdílení moci.

⁹ Mezinárodní měnový fond a Světová banka, cílem bylo vytvoření Všeobecné dohody o clech a obchodu, šlo o předchůdce Světové obchodní organizace.

makroekonomickou stabilitu zemí, prostřednictvím kontroly inflace a snižování fiskálních deficitů. Dalším úkolem bylo zpřístupnit ekonomiky států zbytku světa a skrze privatizaci a deregulaci, liberalizovat domácí trhy. Tato ekonomická transformace byla založena na předpokladu, že podmínkou míru v rámci státu a mezi státy, je tržní demokracie. Ekonomická liberalizace často však tuto stabilitu nezaručovala, v některých případech dokonce zvyšovala riziko relapsu konfliktu. Výsledkem bylo nechtěné privilegování elit a opomíjení zranitelných skupin obyvatelstva. K tomuto modelu se státy začaly stavět negativně jak v rozvojových, tak v rozvinutých zemích, které prošly konfliktem (Barakat & Zyck, 2009).

Konec studené války, jako druhé období, vytvořil díky ukončení rivality mezi velmocemi, tzn. mezi Sovětským svazem a Spojenými státy, nový prostor pro angažovanost nejrůznějších aktérů. Mimo jiné byl vytvořen prostor také pro nevládní organizace, které mohly přispívat svými dovednostmi při řešení konfliktů (Alliance for Peacebuilding 2012). Typickým požadavkem tohoto období se stalo komplexní řešení konfliktů, jelikož došlo ke změně charakteru většiny konfliktů. Jednalo se o přesun od mezistátních konfliktů ke konfliktu vnitrostátního charakteru, což si vyžádalo přepracování stávajících postupů. (Doyle 2001; Ahmed a kol. 2007 In Bureš 2008). Šlo o posun ke komplexnějšímu dosahování politických i sociálních cílů. Cílem intervencí bylo reagovat na nově vzniklé situace, čímž byly převážně problémy, vyplývající z nefunkčních státních systémů a jejich dopadů na místní obyvatele (UN ESCAP 2013). Co se týče ekonomických intervencí, ty se týkaly aktivit výhradně zajišťujících živobytí. Vznikající politické, hospodářské a rozvojové modely provázející 80. a 90. léta dvacátého století, vedla k nové fázi post-konfliktní rekonstrukce (Barakat & Zyck 2009). Vznik a zapojení INGOs do post-konfliktních procesů bylo reakcí na nedostatky mezinárodního systému v otázkách humanitární intervence, lidských práv a bezpečnosti (Richmond 2001).

Konečná fáze spadá do období 90. let dvacátého století, kdy je proces post-konfliktního budování míru viděn jako proces, zdůrazňující konsocialismus, spolupráci státu, místní občanské společnosti a neméně důležitého mezinárodního společenství. Důležitým krokem byl rozvoj konceptu post-konfliktního budování míru, obsažený ve zprávě Agenda pro mír z roku 1992. Agenda obsahovala opatření k identifikaci a podpoře struktur, posilující a upevňující mír, s cílem zabránění relapsu konfliktu (Boutros-Ghali 1992 In Alliance for Peacebuilding 2012). Spíše než přístupy, tzv. *Participatory rapid appraisals*, které se snaží začlenit místní občany do procesů

vedených zahraničními pracovníky, by se měli externí pracovníci ucházet o možnost spoluúčasti na podpoře procesů, které jsou vlastněny místními občany. Konečná autorita by měla spočívat především na lokálních aktérech, jimiž jsou místní komunity, NGOs, a ostatních vrstvách veřejného sektoru v rámci mezinárodní spolupráce a podpory INGOs. Začátek nového tisíciletí zaznamenal posun v charakteru konfliktů, což se odráží také v povaze post-konfliktních rekonstrukcí (Kanwal a kol. 2010). V současné době je tedy otázka budování míru silně spjata s konceptem lidské bezpečnosti, jehož primárním cílem je ochrana jednotlivce. Zajištění ochrany jednotlivců a posilování jejich postavení na všech úrovních společnosti slouží politický přístup „bottom-up“ (Global Governance 2007).

Co se budoucích trendů týče, výzvy se týkají sblížení postupů při post-konfliktních rekonstrukcích prostřednictvím sdílení dat, správy informací mezi výzkumníky, příjemci, donory, NGOs, INGOs a dalšími institucemi (Barakat & Zyck 2009). Na vývoji je vidět přizpůsobování se nově vznikajícím fenoménům, tudíž i v současné době je třeba procesy post-konfliktního budování míru neustále přizpůsobovat potřebám a měnícím se podmínkám, s cílem zvyšování jejich efektivity.

Jelikož jde v případě post-konfliktních rekonstrukcí o dlouhodobý proces, v rámci zvyšování efektivity je třeba jej rozfázovat, čemuž se věnuje nadcházející podkapitola.

1.1.2 Fáze post-konfliktní rekonstrukce

Rekonstrukční procesy jsou pro post-konfliktní společnosti složitou a dlouhodobou otázkou. Nejde o jednorázovou činnost, proto je nezbytné jednotlivé činnosti rozfázovat. Rekonstrukce je většinou zahájena po ukončení násilí¹⁰ a trvá až do dosažení stavu, podobnému před vypuknutím konfliktu. Zastavení násilného konfliktu a přechod k normalizaci je charakterizován třemi fázemi, které na sebe navazují a částečně dochází k jejich prolínání, a to v závislosti na kontextu dané situace (Anderlini & El-Bushra; Barakat & Zyck, 2009). Členění post-konfliktního procesu na jednotlivé fáze zpřehledňují, kdy jednotliví aktéři vstupují na scénu a čemu se věnují.

¹⁰ Nebo kdy násilí ve větší či menší míře ustupuje, jelikož Doyle a Sambanis vyzorovali, že veřejné násilí v tuto chvíli nelze zcela eliminovat, je třeba mluvit o přechodu z nebezpečných podmínek do bezpečnějších. (Brinkerhoff, 2005)

1. *Počáteční fáze*, v níž vstupují vnější aktéři do procesu, formulují se strategie, vhodné nástroje a mechanismy rekonstrukce. Prvotní reakcí ihned po skončení rozsáhlého násilí je poskytování humanitární pomoci, vojenské intervence zajišťují stabilitu a bezpečnost, mohou být také nasazeny mírové síly.
2. *Fáze transformace*, je období vzniku legitimních místních kapacit. Jedná se o podporu obnovy ekonomiky, struktury soudních řízení, mechanismů vládnutí, usmíření společnosti a tvorba prostředí pro obnovu oblastí sociální péče.
3. *Fáze podpory* je konečná fáze, podporující udržitelnost předchozích výsledků a procesů, s cílem minimalizovat vliv vnějších aktérů. Je to období zacíleno na prevenci opětovného vzplanutí násilností a společnost se začíná pomalu normalizovat.

Jednotlivé fáze obsahují oblasti rekonstrukcí, které dále zahrnují různorodé aktivity. Oblasti a jim příslušející aktivity jsou konkrétně popsány v navazující kapitole.

1.1.3 Oblasti post-konfliktní rekonstrukce

Ve většině případů, jsou oblasti post-konfliktní rekonstrukce rozčleněny na čtyři obdobné okruhy, které jsou popsány autory Hamrem a Sullivanem. Na proces post-konfliktní rekonstrukce je nahlíženo jako na soubor 4 oblastí, kterými jsou bezpečnost, spravedlnost a usmíření, sociální a ekonomický blahobyt a oblast vládnutí a politická účast.

Bezpečnost je předpokladem dosažení úspěšných výsledků v následujících oblastech. V krizové situaci zajišťuje záchranu obyvatelstva i jednotlivců, stejně tak, jako se zaměřuje na obnovu celistvosti území. Mezi priority v oblasti bezpečnosti můžeme zahrnout zhodnocení bezpečnostního prostředí, profesionalizaci a restrukturalizaci bezpečnostních sil a redefinici jejich úkolů, dále podporu trestního systému, demokratické vzdělávání členů ozbrojených sil a odzbrojení veškerých ozbrojených skupin (Ball, 2003 In Waisová 2005, s. 102).

Spravedlnost a usmíření jsou stěžejními otázkami ve snaze smíření bývalých bojovníků, obětí a pachatelů. Z dlouhodobého hlediska vyžaduje úspěšná rekonstrukce vytvoření nestranného právního systému, vyrovnání se s negativními událostmi spojenými s konfliktem (válečné zločiny, čistky, nucené přesídlování aj.), právní systém respektující lidská práva, a také formální a neformální mechanismy pro řešení konfliktů. Mezi priority řadíme „vytvoření přechodného systému justice, vytvoření systému zákonného donucování, reformu a reorganizaci právního systému, monitorování dodržování lidských práv, začlenění lidských práv do zákonné úpravy, vytvoření mezinárodních trestních tribunálů, případně uznání Mezinárodního trestního soudu, dosažení národního usmíření a budování důvěry“ (Waisová 2005, s. 105).

Sociálně ekonomický blahobyt je provázán s předcházejícími oblastmi, kdy je bezpečný stát a fungující právní systém doplněn sociálními a ekonomickými procesy. Pracuje se na obnovení základních služeb obyvatelstva, rozvoji místních společenství, regionů a státu. Cílem je ochrana obyvatel před chudobou, strádáním a epidemiemi. Jakmile se situace stabilizuje, pozornost je věnována dlouhodobému sociálnímu a ekonomickému rozvoji. Stabilizovaná společnost napomáhá usmíření mezi jednotlivými společenskými skupinami. Prioritami jsou „předcházení vyhnání a vysídlení obyvatelstva, návrat uprchlíků a vnitřně přesídleného obyvatelstva, zajištění dostupnosti základních potravin, základních podmínek pro udržení zdraví obyvatelstva, vytvoření fungujícího vzdělávacího systému, sociální sítě a strategií technické a finanční pomoci, obnova infrastruktury finančního a bankovního systému a přístupu na trhy, získání základních investičních zdrojů“ (Post-Conflict Reconstruction Framework 2002 In Waisová 2005, s. 109).

Pro oblast *vládnutí a politické účasti*, hraje roli proměna politické struktury a demokratických institucí, které jsou zdrojem pravidel a norem, s cílem zajištění účasti při rozhodování pro všechny skupiny obyvatel. Prioritami v oblasti vládnutí jsou „vytvoření struktur vládnutí a mechanismů pro politickou participaci občanů, podpora legitimních politických institucí a procesu politické participace, dále konsolidace politických institucí“ (Post-Conflict Reconstruction Framework 2002 In Waisová 2005, s. 111).

Post-konfliktní tematické oblasti jsou vzájemně provázané a navzájem se také podmiňují (Post-Conflict Reconstruction Framework 2002; Waisová, 2005). Obecně můžeme říci, že teprve přestavba sociálně-ekonomického rámce společnosti vytváří

vhodné podmínky pro fungování mírové společnosti, což následně umožní věnovat se ostatním oblastem rekonstrukce (Ismail 2008). Výše jmenované oblasti zahrnují nespočet různorodých aktivit. Není možné je provádět současně nebo dle úsudku jednotlivých aktérů, proto bývají realizovány strukturovaně. Níže uvedená tabulka ilustruje cíle výše jmenovaných oblastí, které jsou dosahovány v průběhu jednotlivých fází.

Obrázek č. 1

fáze	POČÁTEČNÍ	TRANSFORMACE	PODPORY
bezpečnost	Ustanovit bezpečné prostředí	Rozvíjet legitimní a stabilní bezpečnostní instituce	Upevnění místních kapacit
spravedlnost a usmíření	Vývoj mechanismů pro určení minulých a probíhajících křivd	Sestavit právní systém a proces usmíření	Fungující právní systém založený na mezinárodních normách
sociální a ekonomický blahobyt	Poskytnout nouzové a humanitární potřeby	Ustanovit základ pro rozvoj	Institucionalizovat dlouhodobý program pro rozvoj
vládnutí a politická účast	Určit vládní struktury a ustanovit základy pro účast občanů	Podporovat legitimní politické instituce a participativní procesy	Upevnění politických institucí a participativních procesů

Zdroj: Post-conflict Reconstruction Framework 2002

1.2 Aktéři post-konfliktní rekonstrukce

Složité přechod od konce konfliktu k trvalému míru není vždy zcela v možnostech země, která v nedávné době prošla ozbrojeným konfliktem. Taková společnost je vysoce nestabilní a extrémně zranitelná. Situace v zemi proto vyžaduje aktivní účast nejen národních aktérů, ale mnohdy také pozornost a spolupráci externích aktérů. Vzhledem k rostoucímu počtu konfliktů ve světě, došlo v posledních několika letech také k rozšíření spektra jak mezinárodních, tak národních aktérů, kteří jsou součástí procesů post-konfliktních rekonstrukcí (Call-Cousens 2007; Doyle-Sambanis 2000 In Bureš 2008).

Rozdělení aktérů je různorodé, jelikož může vznikat na základě odlišných hledisek. Aktéry lze např. rozlišit na externí a interní podle toho, zda jsou založeny v dané zemi nebo vně země, ve které působí. Dále mohou být rozděleny na vládní a nevládní aktéry nebo na základě moci, na aktéry s rozhodovací pravomocí versus občanská společnost, dále na civilní a vojenské aktéry nebo politické vůdce, oproti hospodářským subjektům (Chetail 2009). To potvrzuje např. rozlišení mezi externími a interními aktéry. Zde může nastat rozpor ve vnímání aktérů jednotlivými příjemci pomoci, jelikož i interní aktéři, přicházející z jiné oblasti v rámci jednoho státu, mohou být lokální komunitou považovány za aktéry externí. Proto se někdy rozlišuje také mezi lokálními, národními a mezinárodními aktéry (Peacebuilding Initiative 2008). Nicméně níže zvolené dělení však zůstává u rozlišení mezi interními a externími aktéry, kdy jsou mezi interní aktéry řazeny:

- politické subjekty, jako jsou představitelé hlavních politických stran, vlád, zákonodárných orgánů, koordinačních výborů nebo řídicích výborů a veškerých zástupců jmenovaných subjektů (zaměstnanci státní správy, policie aj.);
- vojenští aktéři, jako jsou představitelé a ostatní členové armád, vojenských či polovojenských skupin různého charakteru;
- podnikatelé, externími aktéry považováni za součást místní občanské společnosti, i když málokdy odpovídají lokální koncepci;

- členové místní občanské společnosti, jako jsou formální sociální organizace (odbory, NGOs), stejně jako komunity, komunitně založené organizace (CBOs) nebo náboženské subjekty;

Mezi externí aktéry se naopak řadí:

- zahraniční vlády, jednající prostřednictvím svých zastupitelských úřadů a orgánů spolupráce;
- mezinárodní organizace (IOs), které mohou působit globálně nebo regionálně; mezinárodní finanční instituce (IFI); multilaterální rozvojové banky (MDB);
- mezinárodní nevládní organizace (INGOs) a nadnárodní nevládní organizace, které mohou být organizovány v rámci nadnárodních sítí;
- výzkumné a akademické instituce, které mohou mít status nevládních organizací;
- nadnárodní korporace, církve, ostatní náboženská hnutí a organizace diaspor, které jsou považovány za nevládní aktéry;

Výčet uvedených aktérů v sobě zahrnuje jak vládní, tak i nevládní aktéry. Pro tuto práci jsou dále relevantní výhradně nevládní aktéři, konkrétně pak INGOs. Aktivity INGOs jsou viděny jako nadnárodní projevy občanské společnosti¹¹ (UIA 2013). INGOs zastávají různé funkce v závislosti na tom, v jaké fázi vstupují do post-konfliktních procesů. V počáteční fázi se ujímají zejména poskytování humanitární pomoci, na kterou navazuje fáze transformace, ve které se INGOs zapojují především do podpory obnovy ekonomiky, prostřednictvím např. projektů zaměřených na obnovu živobytí. Dále se v této fázi podílejí na usmírování společnosti, např. skrze projekty poskytující bezpečný prostor pro setkávání znepřátelených skupin obyvatel. Angažují se také ve vytváření prostředí, nezbytného pro obnovu oblasti sociální péče. V konečné fázi, a to

¹¹ Kaldor definuje občanskou společnost jako proces, skrze který mohou jednotlivci vyjednávat, diskutovat, hájit své zájmy, projevovat souhlas či nesouhlas mezi sebou navzájem nebo vůči politickým či ekonomickým autoritám. Prostřednictvím dobrovolných spolků, stran, unií jsou jednotlivci uschopněni veřejně jednat. (Kaldor 2004) Občanská společnost je znakem fungující demokracie a jedním z několika podmínek, při jejichž naplnění lze předpokládat úspěšné mírové snahy. Ovšem „při absenci či nedostatku politické pozornosti a finanční podpory mezinárodního společenství, s omezenými vlastními zdroji proces post-konfliktního budování míru nezvládá a zpravidla upadá zpět do konfliktu.“ (Collier 2000 In Bureš 2008 s. 90)

ve fázi podpory, je snahou INGOs podporovat udržitelnost dosažených výsledků s cílem minimalizovat vliv a rozsah působení INGOs.

Spektrum aktérů v oblasti post-konfliktního budování míru se stále rozrůstá, což platí i v případě INGOs. Z toho důvodu je dle Lodgeho také třeba brát v potaz fakt, že jde o velmi senzitivní proces, zahrnující aktivní interakci různých aktérů a vrstev společnosti (Lodge 2002 In Bureš 2008). Podle Doylea proto vyvstává důležitá otázka jejich koordinace a komplementarity, která se stává úkolem nejen pro INGOs, ale pro všechny aktéry, kteří jsou nějakým způsobem součástí rekonstrukčních procesů. Koordinace primárně slouží zefektivňování činností (Doyle 2001 In Bureš 2008). Ne příliš uspokojivá situace vyplývá z koordinačních snah mezi oficiálními a neoficiálními aktéry, kdy je toto omezení částečně způsobeno odlišnými kompetencemi a funkcemi aktérů, působících na odlišných úrovních. Naopak uspokojivější situace je mezi neoficiálními aktéry, především mezi NGOs a INGOs, kdy roli centrálního orgánu plní Komise OSN pro budování míru¹². Sjednocuje aktéry podílející se na rekonstrukci a podporuje jejich koordinaci. V praxi by měla být Komise považována za fórum, sdružující nejdůležitější aktéry (UN GA 2005 In Bureš 2008). Jednotliví aktéři přebírají odpovědnost za realizaci určitých aktivit, přičemž vnější aktéři přispívají v první řadě tam, kde jsou podporovány národní aktivity a strategie. Vnější aktéři plní zásadní roli v otázkách spravedlnosti, usmíření, bezpečnosti nebo řešení ekonomických a sociálních potřeb. Zlaté pravidlo však zní, že základem úspěch je vedení ze strany místních aktérů (Annan 2006 In Bureš 2008).

Jelikož jsou INGOs specifickými a nezastupitelnými aktéry rekonstrukcí, je třeba se na ně zaměřit podrobněji, čemuž se věnuje následující kapitola.

¹² Každá členská země OSN nacházející se v ohrožení znovuvypuknutí konfliktu má možnost požádat Komisi o doporučení následujícího vhodného postupu.

2 Mezinárodní nevládní organizace

INGOs jsou významnými aktéry post-konfliktních procesů. (Bureš 2008). K rozvoji INGOs docházelo v historické perspektivě od 18. století, přičemž se jejich role a úkoly postupně vyvíjely. Otázka vzájemně provázaného globálního řízení vyvstává na povrch v 90. letech 20. století, kdy je kladen důraz na nestátní aktéry působící v mezinárodních strukturách (Rosenau 1992; 2003). Následující kapitola shrnuje vznik a vývoj INGOs stejně jako jejich role, mění se v průběhu času nebo oblasti jejich angažovanosti. Dále tato kapitola rozlišuje úrovně spolupráce aktérů v rámci oficiálních či neoficiálních intervencí. Významnou částí kapitoly jsou také limity a kapacity činností INGOs, vyplývající z jejich specifické povahy.

2.1 Vznik a vývoj INGOs

V současné době jsou INGOs významnými nestátní aktéry, působící na mezinárodní scéně (UIA 2013). V průběhu historie se vyvinuly z národních nevládních neziskových organizací, které Světová banka (dále WB) definuje jako soukromé organizace vykonávající činnosti, usilující o zmírnění utrpení, podporu zájmů chudých, ochranu životního prostředí, poskytování základních sociálních služeb nebo přispívají k rozvoji komunit. Neziskové organizace lze charakterizovat jako nezávislé organizace, zřetelně oddělené od vládních a soukromých struktur, označované za neoficiální třetí strany. Jsou mostem mezi oficiálními sférami a místními komunitami. Povaha aktivit tohoto typu organizace není svojí povahou zacílena na dosahování zisku (Ridell 2008). Je dobré podotknout, že WB člení¹³ nevládní organizace na provozní a podpůrné organizace. Provozní organizace navrhují a implementují projekty a člení se na národní a mezinárodní organizace. Druhou skupinou jsou podpůrné organizace, obhajující a

¹³ V originální terminologii jde o „operational“ a „advocacy“ organizace.

podporující specifické cíle, přičemž se snaží ovlivňovat také tvůrce politik (Fischer 2006).

V důsledku globalizace došlo ke změně mezinárodního systému, což mělo za následek rozvoj, mimo jiné, také mezinárodních organizací, potírání národních hranic a decentralizaci moci. To zapříčinilo vytvoření víceúrovňové politické struktury, kdy státní procesy jsou propojeny s mezinárodními. Působnost NGOs se tedy rozšířila i do mezinárodních sfér, což byl moment, který z národních organizací učinil mezinárodní. INGOs se ocitly v pozici, kdy slouží jako pomyslný most mezi lokální a globální úrovní, dále mezi domácími a mezinárodními procesy a mezi soukromým a veřejným sektorem. Staly se součástí globální občanské společnosti¹⁴ (Císař 2005).

To vše bylo výsledkem tzv. transnacionalizace, což je považován za jeden z aspektů globalizace. Jinými slovy, jsou překonávány národní hranice a aktéři se stále více angažují v mezinárodních otázkách. Z globálního pohledu to neznámá, že by byli aktéři nuceni se přeměrovat ze zájmů národních na mezinárodní, ale skrze mezinárodní instituce jsou INGOs spíše poskytovány příležitosti k politickým akcím. Transnacionální vztahy vycházejí z teorie vzájemné závislosti¹⁵, kdy až výzkum transnacionálních vztahů rozšířil svoje zaměření o nestátní aktéry, zahrnující také INGOs (Keohane & Nye 1977/2001; Risse 2003; Gourevitch 2003 In Císař 2005). Ty plní stejné poslání jako NGOs s tím rozdílem, že působí v mezinárodním rozsahu, se základnami po celém světě (WB 2011). Svojí povahou mohou přispívat především v otázkách lobbingu, advokacie a agitace (Ridell 2008).

Nevládní organizace existovaly již od 18. století, avšak první formální definice INGOs se začala uplatňovat až po založení OSN v roce 1945, která je definovala jako mezinárodní organizace, které nejsou založené na základě mezinárodní smlouvy. Hlavním rozdílem bylo působení těchto organizací s ohledem na udržitelný rozvoj¹⁶. Od tohoto období se stávaly stále více rovnocennými aktéry mezinárodních procesů, byly zapojovány do diskusí s tvůrci politik na mezinárodní úrovni, a také spolupracovaly s OSN. Ta např. poskytuje INGOs konzultace na společných postupech a programech,

¹⁴ Myšlenky o „globální občanské společnosti“ se vyvinuly v rámci debaty o politických důsledcích ekonomické globalizace v 90. letech. (Barša, Císař 2004)

¹⁵ Koncept navržen Richardem N. Cooperem, který popisuje vzájemnou ekonomickou závislost vyspělých zemí v 60. letech. Keohane a Nye se dále zaměřili na to, jak tato závislost mění mezinárodní politiku. (Marshall 2009)

¹⁶ Ve zprávě „Naše společná budoucnost“ (Our Common Future), Brundtland definuje udržitelný rozvoj jako rozvoj, který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by byla schopnost budoucích generací uspokojovat své vlastní potřeby. (Blewitt 2008)

s cílem dosahování jednotných cílů, kdy INGOs považuje spíše za své partnery. Vznik nových INGOs se stal nejvýraznějším světovým fenoménem druhé poloviny 20. století, a to po druhé světové válce (UIA 2013; Potter 2008). Následující desetiletí se jejich okruh rozšiřoval, s ním také oblasti jejich působnosti. Stávaly se spolupracujícími partnery agentur, skrze které jim byla poskytována akreditace, na jejíž základě se mohou účastnit mezinárodních konferencí, týkajících se klíčových témat (Ridell 2008). Další expanzivní období následovalo po ukončení studené války po roce 1989, kdy vzniklé podmínky umožnily přerod a zacílení INGOs novým směrem, a to směrem k rozvoji občanské společnosti, demokratických hodnot aj. Tento moment se stal pro INGOs klíčovým, jelikož se otázky týkající se podpory demokratických systémů a budování občanské společnosti později staly doménou výhradně pro INGOs. Činnosti INGOs se rozšířily také o problematiku lidských práv, environmentálních otázek, humanitárních krizí ve válečných oblastech a přírodních katastrof. Je důležité zmínit, že se zmíněný rozvoj týkal převážně západních zemí rozděleného bipolárního světa, jelikož východní blok byl pod diktátem a sovětskou kontrolou, což znemožňovalo vývoj jakéhokoliv mimostátního sektoru.

2.2 Oblasti působení INGOs

Jak už bylo zmíněno výše, obecně platí, že čím úžeji je organizace zaměřená, tím jsou výsledky její činnosti efektivnější. V současné době můžeme INGOs kategorizovat dle mnoha hledisek, přičemž se tato práce řídí rozdělením podle oblastí, kterými se INGOs v rekonstrukčních procesech zabývají. V následujících čtyřech okruzích, které rozvádějí a konkretizují činnost INGOs podle výše popsaných oblastí rekonstrukcí, jsou vyjmenovány výchozí aktivity, jimiž mohou INGOs přispívat k budování míru. Jde o oblast bezpečnosti - vojenství, sociální - ekonomickou - rozvojovou - humanitární oblast, dále oblast politiky - diplomacie a oblast spravedlnosti - smíření.

1. Bezpečnost a vojenství,

zahrnuje *odminování, odzbrojení, demobilizaci, začlenění exkomatantů do společnosti, reformu bezpečnostního sektoru* - demokratické reformy a rekvalifikace bezpečnostního, vojenského, politického sektoru s důrazem na etiku a účinnost, *odstranění ručních palných zbraní, bezpečnostní stabilizaci* - odstranění hrozeb a teroru po konfliktu, *hodnocení konfliktů a systémy včasného varování* – systémy a studie, *obrannou diplomacii* - ověřování dohod týkajících se zbrojních dohod, kontakt s loděmi, letadly a jinými vojenskými prostředky a všemi osobami na všech úrovních a vedení rozhovorů s nimi.

2. Sociální, ekonomická, rozvojová a humanitární oblast,

pojímá *rekonstrukce* – fyzické objekty zahrnující soukromé a veřejné budovy, sociální zařízení, studny aj., *infrastrukturu* - podpora při zlepšování ekonomické infrastruktury, *ekonomickou obnovu* - investice do klíčových výrobních odvětví a podpora podmínek pro obnovení obchodu, úspor, domácích a zahraničních investic včetně makroekonomické stabilizace, rehabilitace finančních institucí, obnova rámců, *finanční podporu* - jakmile je situace dostatečně stabilní, aby mohly být finanční zdroje dostatečně využity, *politickou a technickou asistenci* - podpora obnovy klíčových ekonomických institucí odpovědných za rozhodování a implementaci fiskální, měnové a kurzové politiky, *zdraví a vzdělání* – školení, workshopy, přestavba zdravotních a vzdělávacích struktur včetně financování provozních nákladů, *podporu zemědělství a obživy* - zajištění potravin, podpora zemědělství, poradenství v oblasti zemědělské politiky, vymezení pozemků pro zemědělské účely, *podporu médií* - podpora a rozvoj nezávislých médií, *repatriaci vnitřně přesídlených osob* - podpora při repatriaci uprchlíků a vnitřně přesídlených osob, *budování kapacit* - zahrnující místní obyvatele, komunity, NGOs, podpora a povzbuzení sítí NGOs a organizací zaměřených na podporu komunit, zmírňování konfliktů, *poradenství zacházení s traumaty* - psychologické poradenství.

3. Oblast politiky a diplomacie,

obsahuje *mírové dohody a mediace* - vyjednávání a implementace mírových dohod, *demokratizaci* - podpora demokratických institucí a aktivit v oblasti vzdělávání, kultury, *decentralizaci* - podpora decentralizace politických autorit, *dobré vládnutí* - podpora etičnosti, transparentnosti a odpovědnosti vlády, *vládu práva* - zřízení práva a pořádku, soudního systému a právní reformy, *budování institucí* - přispívat k rozvoji

demokratických institucí a procesů včetně obnovy orgánů místních, autorit, *lidská práva* - podpora povědomí o mezinárodních normách lidských práv, monitorování a reportování jejich zneužívání, *monitorování voleb* - asistované volby a pozorování.

4. Spravedlnost a smíření,

zahrnuje *dialog mezi vůdci* - příležitosti pro dialog mezi vůdci, *dialog mezi komunitami* - příležitosti pro dialog mezi členy nepřátelských skupin v komunitě, *budování „mostů“* - posilování a upevňování mezietnické důvěry, tolerance a důvěry ve státních institucích, *pravdu a usmíření* - komise a jiné prostředky sloužící vyšetřování nedávné násilné minulosti s využitím poznatků rekonciliace (Barnett a kol. 2007). Jak je vidět, zaměření aktivit se shoduje s oblastmi post-konfliktních společností, které vyžadují rekonstrukci.

2.3 Úloha INGOs

I když se vznik nevládních organizací datuje okolo 18. století, k posilování rolí a pozic NGOs a z nich vytvořených INGOs, došlo především v 19. a počátkem 20. století. K tomuto jevu došlo v rámci formování národních a mezinárodních veřejných politik. Po hrůzných následcích druhé světové války výrazně vzrostl jejich počet a zvýšila se také rozmanitost jejich zaměření, jelikož nedostatečné národní zdroje znemožňovaly zmírňování sociálních, ekonomických a humanitárních dopadů doby. Konkrétně se jednalo o zajištění péče válečným obětem nebo obětem epidemií aj. Z toho důvodu začaly vznikat dobrovolné organizace, které se snažily odpovídat na nově vznikající problémy. Důležitou roli sehrály také v boji proti otroctví a v podpoře volebního práva žen. Zaměstnanci byli převážně ženy a dobrovolní pracovníci. S postupem času se tyto dobrovolné skupiny adaptovaly na nově vznikající problémy a vytvářely potřebné strategie jejich řešení. Zpočátku fungovaly jako poskytovatelé služeb a později se rozvinuly v advokační skupiny a staly se tak součástí rozvíjející se globální občanské společnosti. Toto je možné považovat za moment vznikajícího mezinárodního sektoru orientovaného na řešení opomíjených globálních sociálních, kulturních a ekonomických problémů (Potter 2008; Nelson). V druhé polovině 20. století již INGOs sehrály

důležitou roli v otázkách týkajících se primárně sociálních a humanitárních problémů. Jednalo se o boj s chudobou, hladomory, chorobami a přelidněním. Dalším okruhem zájmu byla ekonomie a s tou spojené regulace trhů nebo ochrana přírodních zdrojů, skrze podporu trvale udržitelného rozvoje. Mezinárodní spravedlnost a uznání lidských práv jako jsou práva žen, menšin, etnik a náboženských práv, byly dalšími tématy, vyžadující pozornost INGOs. A konečně také otázky globálního míru a bezpečnosti, dosažené prostřednictvím mírového urovnání sporů, budování míru a kontroly zbraní. V této době vznikaly organizace působící i v současnosti, jako je např. Oxfam, CARE nebo Catholic Relief Service (Nelson). Mezinárodní podpora se postupně rozšiřovala a dotýkala se také sociálních a ekonomických reforem v rozvojovém světě. Od konce studené války se postavení INGOs značně změnilo, a to díky jejich novému významu a změně rozsahu působnosti. Jako zásadní hráči se neziskové organizace ukázaly také v otázkách spojených s konflikty a post-konfliktním prostředím. Nová agenda budování míru začala vznikat po roce 1992, kdy vyšla zpráva Agenda pro mír, která mimo jiné rozšiřovala kompetence. Jednalo se o různorodé role a úkoly na všech úrovních společnosti. Dřívější nastolování míru je rozšířeno o široké spektrum aktivit, je zahrnuta i rozvojová spolupráce, vzdělávání v oblasti lidských práv, podpora demokratických institucí a podpora právního státu, což se stalo nedílnou součástí agendy post-konfliktního budování míru (Chigas 2008). V minulosti byly nevládní organizace kritizovány za pouhé potírání důsledků konfliktu, přičemž by mělo jít v první řadě o odhalení příčin konfliktu. (Hughes & Donnelly 2004). Avšak po rozšíření kompetencí na konci studené války a změně agendy se stala hlavním cílem neziskového sektoru podpora mírového stavu, což vedlo k celkovému zefektivnění působení INGOs v post-konfliktním prostředí.

Vnímání role INGOs se však v průběhu posledních dvou desetiletí měnilo. Hlavním důvodem změny byla negativní zkušenost s INGOs, které působili s falešnými záměry, jako byla např. skrytá podpora bojujících stran konfliktu nebo získávání finančních prostředků. S cílem obnovit ukončený konflikt prostřednictvím zprostředkování přílivu ilegálních finančních prostředků do post-konfliktní společnosti. Reakcí INGOs byla transformace strategií, přijetí principu transparentnosti a vznik sítí nevládních organizací, to vše s cílem koordinované a efektivnější činnosti (Waisová 2008). Postavení současných INGOs je důsledkem mimo jiné také společenských změn. Obecně dochází důsledkem globalizace ke změně mezinárodních systémů, a tím i k pomyslnému odstraňování národních hranic. Tím se národní politika států přenáší do

oblasti mezinárodní politiky. Po období studené války se rozrůstaly národní i lokální NGOs na všech úrovních společnosti, zejména v zemích třetího světa a tranzitních zemích dřívějšího sovětského bloku. Byla zapotřebí jejich koordinace s cílem efektivního využívání omezených zdrojů. Dále se snižovala schopnost národních vlád vyrovnávat se se vznikajícími globálními problémy, což ohrožovalo lidskou bezpečnost a blahobyt. Tato situace signalizovala naléhavou potřebu globální akce. Ke změně pozice INGOs přispěl mimo jiné i pokrok v komunikačních technologiích, jež umožňuje bezprostřední a přímý kontakt mezi organizacemi. Bezproblémová komunikace zaručuje dostupnost a šíření informací z kteréhokoli koutu světa (UIA 2013). Vzniklé prostředí umožňuje naplňování rolí, které díky dlouhodobé spolupráci s lokálními NGOs zahrnují včasné varování, monitorování situace, monitorování dodržování lidských práv v zemi, dále podporu, rehabilitaci a činnosti spadající do oblasti řešení konfliktů (Aall 1996).

Případové studie odhalují některé z rolí zastávané v post-konfliktním budování míru. Primárně se angažují v otázkách ochrany a zajišťování bezpečnosti, monitoringu, advokacie, komunikace, šíření mírové kultury a mírového řešení konfliktů, podpory sociální koherence, mediace, vyjednávání nebo zajišťování služeb (Waisová 2008).

2.4 Neoficiální diplomacie

V rámci post-konfliktní rekonstrukce spolupracují nejrůznější aktéři, ať už oficiální či neoficiální, na nejrůznějších úrovních. Tato kapitola se zaměřuje na rozlišení mezi oficiálními a neoficiálními intervencemi, kdy činnosti INGOs řadíme mezi neoficiální intervence neboli intervence třetích stran. Rozlišováním oficiálních intervencí od neoficiálních se zabýval Joseph Montville, který se v roce 1982 zasadil o výše uvedené rozdělení na Track I a Track II diplomacii¹⁷ (Chigas 2008). V této

¹⁷ Abychom si utvořili kompletní obrázek, je nutné doplnit, že výše uvedený koncept byl rozšířen a přetvořen Louisedem Diamondem a J. W. McDonalodem v koncept tzv. „Multi track“ diplomacie. Zpočátku zahrnoval pět oblastí tzv. „Five track“ a později byl rozšířen dalšími oblastmi na „Nine track“ diplomacii, jež v současné době zahrnuje vládu, profesionály v oblasti řešení konfliktů, podnikání, soukromé osoby, výzkum / vzdělávání a odbornou přípravu, aktivismus, oblast náboženství, financování, veřejné mínění a oblast komunikace (McDonald 2003).

kapitole se k neoficiální diplomacii vztahuje pojem Track II, a naopak pojem Track I vypovídá o diplomacii oficiální. Vztah Track I a Track II diplomacie je popsán jako komplementární, kdy Track II je pouhým doplňkem, nikoli náhradou Track I diplomacie. Pro zjednodušení si můžeme představit zmíněné dva druhy diplomacie jako sice dva odlišné jedoucí vlaky, každý na své koleji, avšak jedoucí stejným směrem ke stejnému cíli (Nan 2003).

Diplomacie nazvaná Track I, konkrétně odkazuje na oficiální neboli tradiční intervence, což odpovídá diplomacii vlády, která je prováděna úředními představiteli zahrnující interakci mezi státy či orgány státní správy, např. ministerstvy. Příkladem může být v průběhu konfliktu na Srí Lance přítomnost Norských vyjednávačů. V rámci široké škály aktivit jmenujme usnadnění komunikace mezi protivníky, navržení řešení nebo nátlakové akce proti nespolupracujícím stranám. Výsledkem by měla být dohoda nebo rozhodnutí přistoupit k mírové smlouvě nebo přijetí komplexnějšího řešení konfliktu. Tento typ intervence v sobě zahrnuje jisté výhody, jako je např. lepší financování nebo podpora informačních, bezpečnostních a logistických zdrojů, ale jako nevýhodu můžeme považovat omezenou flexibilitu, z důvodu vzathu s oficiálními politikami státu. Právě tyto slabší stránky je schopna doplnit Track II diplomacie, která je doplňkem diplomacie Track I. Jde o neoficiální, neformální typ diplomacie, pod kterou spadá činnost INGO's, kdy zahrnuje specialisty v oblasti řešení konfliktů, občany, NGOs a INGOs nebo soukromé podniky. Autor konceptu ji definuje jako diplomacii obsahující neoficiální interakce mezi členy zneprátelených skupin nebo států, které se zaměřují na řešení konfliktů prostřednictvím psychologických faktorů (Davidson & Montville 1981–82 In Fisher 2006). Snahou je naplňovat rozvojové strategie, ovlivňovat veřejné mínění a organizovat lidské a materiální zdroje, jež přispějí k vyřešení konfliktu (Chigas 2008).

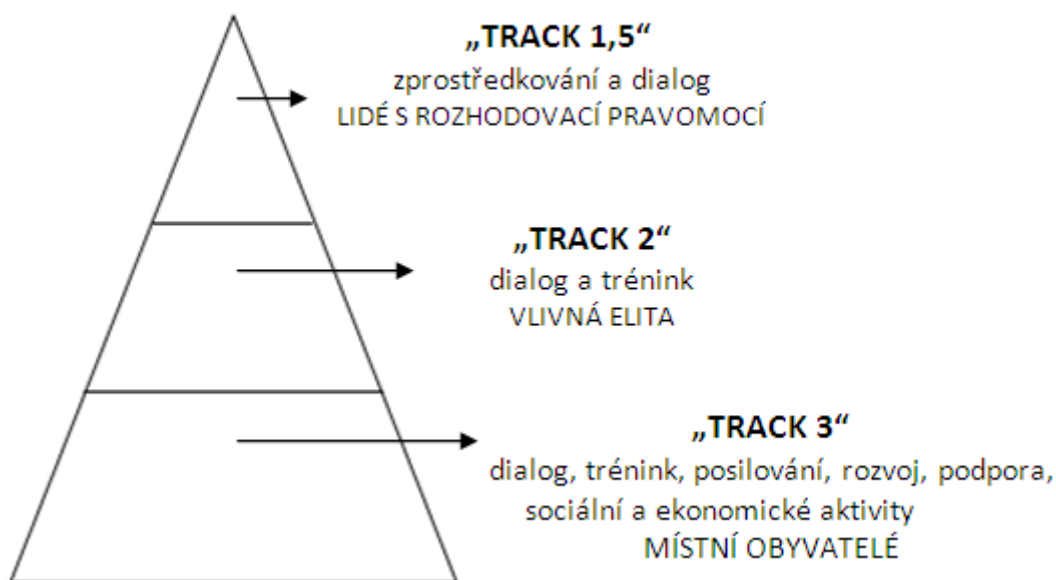
Teď vyvstává otázka, kde se konkrétně INGOs uplatňují a na jakých úrovních mohou působit. Činnosti INGOs můžeme rozlišit různými způsoby. Zde prezentovaná typologie rozděluje aktivity neoficiálních třetích stran do tří úrovní. Typologie člení aktivity podle úrovně, na které k intervenci dochází, druhu činnosti a výsledku intervence.

Jednotlivé úrovně jsou pojmenovány jako „TRACK 1, 5“, „TRACK 2“ a „TRACK 3“ (Chigas 2008). V každé z následujících úrovní třetí strany spolupracují

s různými aktéry, na odlišných činnostech a s rozdílnými výsledky intervencí. Na úrovni „TRACK 1, 5“ spolupracují neoficiální aktéři s oficiálními vládními zástupci, s cílem podpory mírového řešení konfliktu. Obvykle má dvě formy, a to formu přímé mediace a neoficiální konzultace. V rámci přímé mediace mediátor usiluje o zprostředkování vypořádání se s konfliktem nebo konkrétními spornými otázkami a v rámci konzultací vstupuje neoficiální třetí strana do dialogu jako nestranný zprostředkovatel, jejíž snahou je pomoci zúčastněným stranám analyzovat a vyrovnat se s protichůdnými postoji jednotlivých stran a identifikovat základní problémy jejich vztahů. „TRACK 2“ vypovídá o neoficiální intervenci s neoficiálními aktéry, zaměřenou na ovlivňování lidí, jež reprezentují konfliktní strany. Jejím cílem je zlepšit jejich komunikaci, spolupráci a vztahy, což přispěje vytvoření nové představy řešení konfliktu. Poslední úroveň je činnost neziskových organizací na lokální úrovni. Prostřednictvím spolupráce organizací s místními lidmi ve všech oblastech lidského života a společenských odvětvích je snahou nalézt způsob podpory míru. V případě „TRACK 3“ činností se organizace snaží zajistit bezpečný prostor, kde se mohou setkávat zástupci nepřátelených stran. INGOs spolupracují s lidmi ze všech společenských vrstev a sektorů společnosti, přičemž se zaměřují na podporu míru. Tyto snahy usilují především o transformaci nespravedlivých sociálních vztahů. Aktivita INGOs se odehrávají na lokální nebo komunitní úrovni a jejich rozsah na této úrovni je velmi široký, obsahující aktivity z oblasti zdraví, vzdělávání, zemědělství, generování příjmů a také perspektivu řízení konfliktů (Chigas 2008).

Jednotlivé úrovně angažovanosti INGOs názorně popisuje následující obrázek.

Obrázek č. 1

Zdroj: Chigas 2008

Zahrneme-li činnost neoficiálních třetích stran do výše popsaných oblastí působnosti INGOs, spadají do 3. a 4. oblasti, a to do oblasti politiky a diplomacie a do oblasti spravedlnosti a smíření. V rámci oblasti diplomacie se jedná především o vyjednávání mezi stranami, a v oblasti smíření jde o vytváření příležitostí pro dialog mezi vůdci.

I když jsou v rekonstrukčních procesech právem vyzdvihovány především klady působení INGOs, přirozeně je činnost INGOs limitována také určitými nevýhodami. Cílem následující podkapitoly je podat výčet jak limitů, tak i kapacit působení INGOs v procesech post-konfliktní rekonstrukce.

2.5 Limity / kapacity činnosti INGOs

Díky specifickému charakteru a podstatě neziskových organizací se jejich pozice a způsob činnosti od ostatních aktérů značně liší. Jako neoficiální třetí straně jim náleží postavení, ze kterého plynou jak výhody, tak i nevýhody jejich působení. Mezi kapacity INGOs se primárně řadí nestrannost, jejich flexibilita a získaná důvěra na základě dlouhodobější spolupráce. Naopak limitujícími prvky mohou být buďto jejich vysoký počet, nedostatečná koordinace, narušení důvěry mezi INGOs, místní společnostmi a státem, z důvodu odlišných priorit nebo omezené zdroje. Dále jsou jednotlivé limity a kapacity činností INGOs popsány detailněji.

Nestrannost umožňuje INGOs hrát specifickou roli v programech týkajících se smíření, ať už jako propagátorů nebo realizátorů těchto programů. Především disponují vysokou měrou flexibility, proto jsou v mnoha směrech pružnějšími v dosahování cílů nežli oficiální aktéři. I když ve srovnání s NGOs stojí v nevýhodě, jelikož ty mohou bez problémů zahájit a vést rozhovory se zúčastněnými stranami konfliktu, přičemž INGOs by se mohly obávat možné legitimizace válečných zločinů. To vše je spojeno s otázkou jejich nezávislosti a neutrality. Zmíněné principy zastávají nenahraditelnou roli ve chvíli, kdy jsou příčiny konfliktu spojeny s útlakem a diskriminací obyvatel na základě náboženské příslušnosti, jazyka nebo etnicitě, jak to bylo v případě srílanského konfliktu (The Journal of Humanitarian Assistance 2001; Chigas 2008).

Mezi další přednost INGOs se počítá dlouhodobá spolupráce. I když jsou dlouhodobé závazky komunitě výhradou především lokálních NGOs, převážná část INGOs s těmito lokálními partnery spolupracuje stejně dlouhou dobu. Dlouhodobější zkušenosti a znalosti přispívají k hlubšímu pozumění komunitám, lépe se také orientují v hodnotách místních lidí. Jsou také schopny identifikovat a reagovat na jejich potřeby, na vzniklé příležitosti, s cílem posílení komunit nebo zmírnění dopadů nepříznivého vývoje. Také znalost historické paměti, místní kultury a tradic, jim umožňuje zaměřit se detailněji na příčiny konfliktů. Tento tzv. „bottom-up“¹⁸, oficiálními strukturami většinou opomíjený přístup, se vyznačuje rozhodovací pravomocí na co nejnižší úrovni.

¹⁸ Přístup tzv. zdola nahoru, opakem je „top-down“ přístup, kdy se rozhodování děje na nejvyšších úrovních bez přítomnosti místních lidí, tzv. přístup shora dolů.

Další výhodou působení INGOs můžeme považovat také úzký vztah s médii, což jim poskytuje záruku informovanosti. Díky určité důvěryhodnosti v očích místních lidí, získané na základě principu neutrality a nezávislosti, jsou INGOs také schopny efektivně mobilizovat veřejné mínění. Stejně tak mají nevládní organizace povolený vstup na některá místa, která jsou ostatním aktérům nepřístupná.

Naopak velkou nevýhodou může být vysoký počet organizací, což způsobuje nedostatečnou koordinaci aktivit (Caritas). I když byl v oblasti koordinace mezi INGOs zaznamenán jistý posun, je to úkol hodný pozornosti i nadále, jelikož je to základ kvalitní spolupráce.

INGOs především nedisponují autoritou, ani jakýmkoliv donucovacími prostředky. V tu chvíli spoléhají na spolupráci médií a přesvědčení veřejnosti, díky mobilizaci veřejného mínění.

Dále se stává, že díky stabilním příjmům v INGOs místní lidé opouštějí dosavadní zaměstnání, s cílem být zaměstnání právě v INGOs. Láká je na jejich poměry nadstandartní a pravidelné finanční ohodnocení, čímž si INGOs paradoxně podkopávají snahy o rekonstrukce místních kapacit.

Za další nevýhodu můžeme považovat narušení důvěry mezi INGOs, místní společnostmi a státem, z důvodu odlišných priorit, zájmů nebo vyznávaných hodnot, možnosti INGOs ověřovat historii lokálních pracovníků, kde hrozí jejich odhalení nezákonné minulosti. Důvodem bývá také závist a nenávisť místních lidí díky vysokému životnímu standardu zaměstnanců INGOs ve srovnání s místními poměry.

Činnost INGOs se mnohdy odvíjí od dostupných zdrojů, nikoli od skutečných potřeb komunit, stejně jako se organizace často věnují mediálně zajímavým tématům, což je pochopitelné z důvodu jejich často nejistého způsobu financování.

V některých případech je jim také vytýkáno, že dlouhodobé a komplexnější působení zcela nahrazuje funkce státu, což brání obnově jeho suverenity. Při dlouhodobé spolupráci také hrozí zapojení organizace, i když neúmyslné, do jedné z konfliktních stran. V ojedinělých případech může také nastat situace, kdy se působení INGOs s postupem času přemění v příčinu konfliktu. Tím, že se mnohdy nadměru soustředí na prevenci opětovného vzplanutí konfliktu, nedostává se za dost spravedlnosti např. mezi oběťmi a válečnými zločinci.

Efektivní činnosti mohou bránit také omezené kapacity, zdroje, odborné znalosti nebo nízká míra komunikace s představiteli vlády. Některé INGOs postrádají komplexní strategie nebo koncepty svých činností. Neziskový sektor byl však v mnoha ohledech

profesionalizován, k čemuž by mělo docházet i nadále, s cílem zefektivnění a řízení jejich aktivit (Waisová 2008; Chigas 2008).

V současné době však např. OSN prostřednictvím získaných zkušeností dospěla k uznání důležitosti působení INGOs, a to v post-konfliktních společnostech. Bývalý generální tajemník OSN Kofi Annan na účet neziskových organizací dokonce poznamenal, že tato nová globální moc je to nejlepší, co se kdy mohlo stát (UN Habitat 2003). Oliver Richmond navíc dodal, že díky svým jedinečným kvalitám, jsou INGOs nenahraditelnými aktéry světové politiky (Chigas 2008).

3 Dopady konfliktu v oblasti Trincomalee

Následující kapitola nabízí pohled na historickou i současnou Srí Lanku. Dále popisuje dopady konfliktu a jeho průběh, který Srí Lanku sužoval více než 25 let. Orientace v milnících srílanského konfliktu je podstatná pro porozumění tématu rekonstrukce a zasazení problematiky do kontextu konkrétní situace. Pozornost je věnována konkrétní oblasti Srí Lanky, a to oblasti Trincomalee. Jde o velmi specifickou a významnou oblast, jíž už historie přikládala svůj význam díky strategické pozici, kterou zajišťovala vhodná geografická poloha přístavu. Především specifčnost z pohledu národnostního a náboženského složení obyvatelstva a z toho vyplývající nerovnost obyvatel negativně ovlivňovala průběh konfliktu, právě ve zmíněné oblasti, čemuž se věnují níže uvedené podkapitoly.

3.1 Srí Lanka

Srí Lanka neboli Srílanská demokratická socialistická republika, je ostrovní stát v Indickém oceánu. S hlavním městem Kolombo, jehož předměstská část se sídlem parlamentu se nazývá Sri Jayawardenapura Kotte a v současné době zde sídlí prezident Mahinda Rajapaksa¹⁹. Geograficky spadá Srí Lanka do oblasti Jižní Asie a administrativně je rozdělena do 9 provincií²⁰. Trincomalee je jedním ze tří distriktů²¹ východní provincie. Až do roku 1972 byl oficiálním názvem ostrova Cejlon. Společnost Srí Lanky se skládá z 20 milionů obyvatel a je vysoce heterogenní. Je osídlena čtyřmi národnostními skupinami, a to Sinhálci 74 %, Moory 7 %, indickými Tamily 5 % a srílanskými Tamily 4 % (CIA). Příchod Sinhálců a srílanských Tamilů na ostrov se datuje mezi 5. a 3. století př. n. l. Moorové začali na ostrov přicházet od 9. století a

¹⁹ Úřad vykonává od 19. 11. 2005.

²⁰Centrální, východní, severo-centrální, severní, severozápadní, Sabaragamuwa, jižní, Uva a západní provincie.

²¹ Amapara, Batticaloa a Trincomalee distrikt.

indičtí Tamilové byli na ostrov importováni z Indie v době britské koloniální nadvlády²². Sinhálci mluvící sinhálsky jsou ve většině případů buddhisté a Tamilové s tamilským jazykem se řadí k hinduistům (Global Politics). Oficiálním jazykem ostrova je sinhálština a oficiálním náboženství je buddhismus, zastoupený 69 %. Dále potom muslimové s 8 %, hinduismus vyznává 7 % a křesťanství 6 % obyvatel země. Buddhismus platí v zemi za nejstarší náboženství, jelikož byl v zemi zaveden již v polovině 3. století př. n. l. na rozdíl např. od křesťanství, které se na ostrově rozšířilo teprve příchodem evropských misionářů v období kolonialismu (CIA). Co se osídlení ostrova týče, severní a severovýchodní část je obývána srílanskými Tamily, indičtí Tamilové jsou koncentrováni ve střední oblasti, Moorové na východě země a Sinhálci obývají zbytek ostrova, především jih a jihozápad země (Global Politics).

Počátky historického období na Srí Lance sahají do 6. - 5. stol. př. n. l. Podle Mahavamsy, tzv. velké kroniky, psané v pálijském jazyce (Geiger 2003), začíná osídlování ostrova příchodem indoárijských kmenů z oblasti severní Indie, pod vedením sinhálského krále Vidžaji (De Silva 1981). Ten byl synem krále Láty, jehož otec Sáhábu byl podle legendy zrozen ze spojení bengálské princezny a lva²³. Odtud získali jeho potomci pojmenování Lví plémě neboli Sinhálci a lev se stal také jejich národním symbolem (Malá 2008). Podstatným mezníkem srílanské historie se stalo šíření buddhismu ve 3. století př. n. l. Rozmach nového náboženství posiloval kulturní jednotu obyvatelstva a sloužil politické jednotě. Pro Sinhálce se stal buddhismus zdrojem inspirace v rámci utváření světového názoru, hodnotového systému, kultury, vzdělanosti, ale především přispěl k utváření jejich národní identity. Geografická dostupnost Indie a Srí Lanky umožnila kulturní a obchodní rozvoj, který byl provázen přílivem tamilských přistěhovalců. V polovině 13. století se začalo centrum sinhálského státu postupně přesouvat do horských vnitrozemských oblastí, jež skýtaly účinnější možnosti obrany před opakovanými hrozbami z jižní Indie, v podobě invazí indických Tamilů. Jelikož bylo území Srí Lanky v 16. století politicky rozděleno na několik částí, stalo se snadnou kořistí portugalských kolonií. Postupně země upadala do hlubší závislosti na Portugalsku a v roce 1580 se stala Srí Lanka portugalskou kolonií. S cílem vymanit se z portugalské nadvlády, uzavřel vládce kandyjského²⁴ království spojenectví s nizozemci, kteří k překvapení srílanců v zápětí zaujali portugalské

²² Import pracovníků pro práci na plantážích.

²³ Přeloženo ze sanskrtu, *sinha* = lev.

²⁴ Území Srí Lanky, které nebylo nikdy podmaněno Portugalskou kolonií.

postavení. S počátkem 18. století se o ostrov začali zajímat Britové z důvodu výhodně geografické polohy, umožňující námořní převahu v jihoasijské oblasti. Opět nedošlo ze strany Britů k osvobození Srí Lanky od nizozemské nadvlády, pouze o výměnu kolonistů, kdy v roce 1803 prohlásili dobytá území Srí Lanky za své korunní kolonie. V roce 1815 Britové dokonce k britským koloniím násilně připojili i oblasti Kandyjského království. Ostrov byl oficiálně prohlášen jako nezávislé a samosprávné dominium v rámci britského Společenství národů 4. února 1948. Na rozdíl od ostatních kolonií britského impéria probíhal na Srí Lance přechod k nezávislosti klidnou mírovou cestou, ovšem následná politická rozhodnutí zasela semínka krutého a zdlouhavého konfliktu (Goodhand). V tuto chvíli však by se dalo mluvit o státě klidu a stability (Filipský a kol, 2003).

Nadcházející podkapitola popisuje historii konfliktu na Srí Lance, což je podstatným tématem pro porozumění procesům post-konfliktní rekonstrukce v oblasti Trincomalee, stejně jako zasazení problematiky do kontextu konkrétní situace.

3.1.1 Historie konfliktu

Konflikty obecně nejsou nově vzniklým fenoménem současnosti, ale potýkala se s nimi již starodávná společenství. V posledních desetiletích se však mění jejich povaha a četnost. Konkrétně se od konce studené války odehrálo více než 116 ozbrojených konfliktů (Kegley 2006) a došlo ke změně charakteru konfliktů, a to k přesunu od mezinárodních konfliktů ke vnitrostátním. Většinou jde o etnické či náboženské konflikty vyvolané touhou po moci či nadvládě (Aall 1996). Ozbrojené konflikty jsou považovány za jeden ze soudobých globálních problémů. Podle Wallensteena je klíčové odhalení skrytých příčin konfliktu, které mohou napomoci nalézt prostředky jeho efektivního řešení (Wallenstein 2002). Příčiny konfliktů mohou být vnější, vnitřní nebo bývají také provázány. Patří mezi ně např. nerovnoměrné regionální struktury, které jsou často koloniálním dědictvím, marginalizace nebo úplné vyloučení na základě politických vlivů nebo kulturní, rasové, náboženské a národnostní rozdíly (Närman 2002 In Narman & Vidanapathirana).

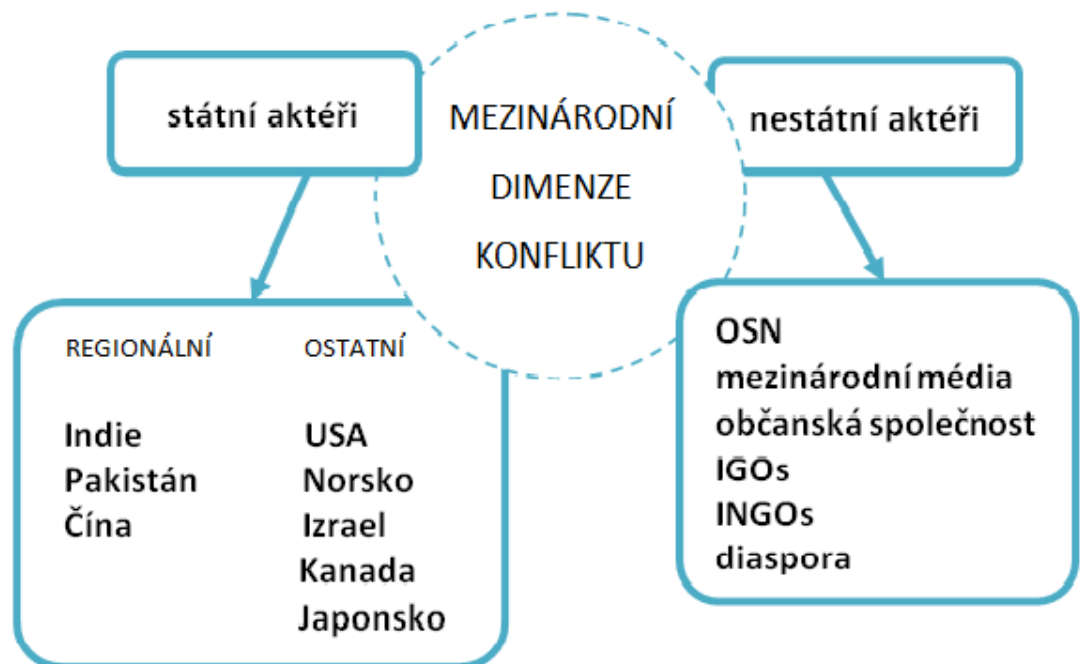
Konflikt na Srí Lance je poměrně složitým tématem a v současné době stále existují debaty doprovázené názorovými neshodami týkající se definování, povahy a příčin konfliktu. Asi nejčastěji se o srílanském konfliktu hovoří jako o etnickém konfliktu, který se s postupem času přetvořil v ekonomicko-politický. Na srílanský

konflikt je nahlíženo také jako na boj za osvobození (Narman & Vidanapathirana). V každém případě je prospěšné na tento specifický jev nahlížet jako na multi-dimenzionální fenomén. Není jednoduché vyjmenovat příčiny, mající za následek vypuknutí konfliktu, jelikož se mísily historické rozepře, koloniální nadvláda, s nově vyvstávajícími problémy. Za obecnější důvody je však považováno selhání politického systému, sociální a ekonomická nerovnost (Hart). Počátečním ohniskem bylo rozhořčení mezi tamilskou minoritou a sinhálskou buddhistickou majoritou, což vyeskalovalo v ozbrojený konflikt mezi Tygry osvobozeného Tamilského Ílámu (dále LTTE) a státními ozbrojenými silami. (Korf & Singarayer 2002). Po vyhlášení nezávislosti, v době tzv. dekolonizace, vedle sebe žili Sinhálci a Tamilové. Tamilové jsou ochotni žít v míru vedle ostatních etnik za předpokladu soužití založeného na rovnosti a nediskriminaci zaručenou ústavou, avšak Sinhálci požadovali především hegemonické vedení (Ismail 2005). Napětí mezi tamilskými a sinhálskými komunitami se neustále zvyšovalo z mnoha důvodů. Jedním z nich byl počín vlády, která prosadila zákon zbavující indické Tamily občanství spolu s volebním právem. Navíc osoby, které nesplňovaly předpoklady cejlonských občanů, mohly být nuceně repatriovány. V hospodářské oblasti se např. vláda zaměřila na rozšíření pěstování zemědělských plodin, kdy byly k rozvoji využity suché oblasti severovýchodu ostrova, které cejlonští Tamilové pokládají za svou domovinu. Na tento krok Tamilové nahlíželi jako na snahu vlády změnit etnické složení obyvatelstva ve prospěch Sinhálců. Ti ovšem požadovali pouze spravedlivé využívání zemědělské půdy všemi národnostními skupinami. Kořeny tohoto sporu prakticky přerostly v jednu z hlavních příčin sinhálsko-tamilského etnického konfliktu. Přestože vláda zdůrazňovala rovnost zájmů všech etnik žijících na ostrově, nepokoje stále nabývaly na intenzitě, mimo jiné kvůli aktu, který nahradil užívání anglického jazyka sinhálštinou, jako jediným oficiálním jazykem Srí Lanky. Touhou každého národa je touha po sebeurčení (Ismail 2005). Jinak tomu nebylo ani v případě tamilského obyvatelstva. Tenze mezi vládou neboli sinhálskou majoritou a tamilskými separatisty vyústily v roce 1983 v ozbrojený konflikt. V červenci tohoto roku zaútočilo komando LTTE na vládní jednotky a vyhlásili tak válku. Zpráva o tomto útoku zvedla odvetnou vlnu a vypukly kruté boje nejprve v hlavním městě, později i v dalších oblastech ostrova. Tento akt zcela narušil vztah mezi Tamily a Sinhálci a země směřovala k etnickému konfliktu. LTTE vojensky ovládla celý poloostrov Jápané a část Východní provincie. Proběhlo několik pokusů o uzavření příměří, ale plány ztroskotaly na neochotě LTTE odevzdat zbraně a zúčastnit se mírového procesu. Po krutých a

dlouhotrvajících bojích vláda a hnutí LTTE uzavřeli 23. února 2002 příměří. K uzavření tzv. memoranda o porozumění, došlo za podpory norské vlády, prostřednictvím mírových jednání. Obě strany se dohodly hledat možná řešení na základě vzájemných ústupků. (Filipský a kol. 2003). V době trvání příměří postihla Srí Lanku v roce 2004 ničivá vlna tsunami, která si během jednoho dne vyžádala stejné množství obětí jako 20. leté boje. Jelikož nedošlo plně k respektování mírové dohody, násilí mezi LTTE a vládními silami se v roce 2006 opět zintenzivnilo a téhož roku došlo k relapsu konfliktu. Vláda ale hned následujícího roku získala kontrolu nad východní provincií ovládanou LTTE, nejprve na východním pobřeží a později pak i na severu země. V květnu roku 2009 vláda oznámila porážku zbylých fragmentů LTTE (CIA).

Konflikt procházel různými fázemi, do kterých v různý čas vstupovali výše zmínění mezinárodní aktéři. Na srílanský konflikt je většinou pohlíženo jako na vnitrostátní záležitost (Moore 1985), přičemž při hlubší analýze lze vyzorovat prvky mezinárodního charakteru. Do srílanského konfliktu bylo zapojeno mnoho aktérů, jak národních, tak i mezinárodních. Spektrum mezinárodních aktérů bylo velmi široké a v konfliktním i post-konfliktním období sehrálo důležitou roli. Následující graf ilustruje mezinárodní dimenzi konfliktu.

Obrázek č. 2

Zdroj: Hargreaves a kol.

I když válka zasáhla poměrně malou část ostrova, a to severní a východní provincii, podle odhadů UN přišlo v důsledku konfliktu o život více než 100 000 lidí. Také došlo k přesídlení obrovského počtu lidí, ať už v rámci státu nebo mimo něj. V současné době tvoří skupiny obyvatel žijící v zahraničí početnou mezinárodní diasporu (UN 2009). Následující kapitola popisuje konkrétní dopady konfliktu na Srí Lance.

3.1.2 Dopady konfliktu

Nestabilita a vysoká míra zranitelnosti jsou typickými znaky post-konfliktního prostředí. Ozbrojený konflikt má na společnost destruktivní účinky, jelikož zasahuje všechny společenské oblasti. Ovlivňuje politickou, sociální, ekonomickou a environmentální situaci v zemi. Obecně řečeno, konflikt na Srí Lance zapříčinil negativní dopad na národní hospodářství, z toho plynoucí také životní podmínky obyvatel. Důsledkem konfliktu došlo v rámci výše zmíněných oblastí k následovným změnám. V *sociální* oblasti došlo k vysokému počtu ztrát na životech²⁵, rozpadu rodin, komunit, násilí páchaného na ženách, zapojování dětských vojáků do povstaleckých skupin, psychologickým následkům, velkému počtu zdravotně postižených lidí, narušení zdravotnických a vzdělávacích systémů, sociálních struktur, nucené migrace²⁶, a s ní spojený odchod inteligence ze země. Dále také pokles průměrné délky života, zvýšená kojenecká úmrtnost a převládající pocit nejistoty a zranitelnosti. Největší problém v očích srílanských mírových aktivistů, je viděn ve ztrátě důvěry mezi Sinhálci a Tamily. Z *ekonomického* pohledu jde o ztrátu investic²⁷, vysoké procento nezaměstnanosti, narušení trhu, pokles turistů v zemi, materiální škody, náklady spojené s migrací (výstavba a zajištění chodu uprchlických táborů), zničení infrastruktury, zvyšování podílu neformálních ekonomických aktivit nebo obchod s nelegálním zbožím. Během dlouhotrvajících bojů se postupně vyvinula síť drogových dealerů a partyzánských skupin, stejně jako se vyvinula válečná ekonomika, čímž se pokračující boje staly pro mnohé skupiny²⁸ navíc ziskové (Gunaratna 1999; Kelegama 1999; Rajasingham-Senanayake 1999 In Orjuela 2003). V *politické* oblasti, se dopady

²⁵ Odhaduje se více než 80 000 lidských životů. (BBC, 2009)

²⁶ Migrace se týkala 275 000 vnitřně přesídlených osob. (BBC, 2009)

²⁷ Přičemž byla Srí Lanka ještě před válkou označovaná za nové investiční centrum Asie.

²⁸ Šlo o elitní politiky, podnikatele, dealery zbraní, důstojníky lokálních armád nebo chudé rodiny, pro které se stalo účast rodinných příslušníků v armádě jedinným zdrojem příjmu.

projevily v kolapsu veřejných institucí, narušení právních a politických systémů v zemi nebo porušováním lidských práv. (Arunatilake a kol. 2001) *Environmentální* dopady zahrnovaly narušení nebo zničení kulturních památek, ztrátu orných půd potřebných k zajištění živobytí, devastaci životního prostředí aj (USAID 2009). Společnost se poměrně jasně polarizovala, jelikož etnické skupiny užívaly různého jazyka, navzájem si ne příliš rozuměly a nezajímal se o náboženství druhého etnika. Bylo to způsobeno tím, že přijímaly informace z odlišných sdělovacích prostředků, ve výuce bylo vyzdvihoováno vždy jen vlastní etnikum na úkor ostatních (Orjuela 2003), z čehož plyne nasměrování proti ostatním etnikům na základě získaných zkušeností a zažitých předsudků.

3.2 Oblast Trincomalee

Trincomalee je nejsevernější oblastí východní provincie Srí Lanky. Stejnomené město ležící na břehu zálivu se stalo hlavním administrativním centrem této oblasti. Název je odvozen z tamilského slova *Tirukonamalai*, což znamená doslova Pán posvátného pahorku. Význam oblasti tedy sahá daleko do historie, kdy tato oblast nesla název „posvátné pahorky tří chrámů“²⁹. Provincie je rozdělena do 11 správních jednotek³⁰, ve kterých se nachází celkem 621 vesnic (MED). Ty se rozprostírají v úrodných nížinách, lemovaných pobřežím, což poukazuje na rozmanité přírodní bohatství a turistický potenciál. V historii bylo toto strategické místo díky přístavním hlubokým vodám častým zájmem evropských kolonizátorů, přičemž žádoucím zůstalo dodnes (Narman & Vidanapathirana; Sri Lanka 2012). Obživu většiny obyvatel zajišťuje rybolov, chov hospodářských zvířat a zemědělství (Sivarajah), kdy ekonomickou stabilitu v oblasti zajišťuje především zemědělská produkce. Od 16. do 19. století tomuto území dominovali nejprve Portugalci, poté Nizozemci, Francouzi a nakonec Britové. Jde o jedno z hlavních center tamilské kultury. I když jsou údaje o počtu obyvatel politicky ožehavou otázkou, při srovnání počtu obyvatel z roku 1981 a

²⁹ Sacred Hills of Three Temples.

³⁰ Kantalai, Morawewa, Padavi Siripura, Thampalakamam, Kuchchaveli, Kinniya, Seruvila, Muttur, Verugal a Eachchalampattu, město Trincomalee a Gravets.

2012 vidíme jisté změny. V roce 1981 jejich počet rovnal 255,948, z toho 33 % náleželo Sinhálcům, 34, 3 % srílanským Tamilům, 2, 1 % indickým Tamilům a 29, 3 % Moorům. (Report 2007) Rok 2012 uvádí jako celkový počet obyvatel oblasti Trincomalee 378,182, z toho 21 % Sinhálců, 30, 6 % srílanských Tamilů, 1, 7 % indických Tamilů a 40, 4 % srílanských Moorů. Uvedená čísla slouží pouze orientačně, jelikož každé období je charakteristické určitými změnami, jako je např. vyšší míra porodnosti a také migrace obyvatel má nemalý podíl na změně počtu populace.

Ojedinečnost oblasti Trincomalee potvrzuje fakt, že jde o oblast s nejrozmanitější strukturou obyvatel celého ostrova. Jde o náboženskou, tak i etnickou rozmanitost. Trincomalee žijí srílanští Moorové, srílanští Tamilové, indiští Tamilové a Sinhálci (Department of Census and Statistics Sri Lanka 2013), vyznávající všechna světová náboženství. Tyto skupiny však vedle sebe žily v míru po dlouhá staletí.³¹ Avšak v době uplatňování vlastních identit spojených s politickými změnami se tato rozmanitost stala závažnou otázkou.

3.2.1 Dopady konfliktu

Jak už je zmíněno v úvodu, oblast Trincomalee byla následkem vlny tsunami, záplav, tak i ozbrojeného konfliktu, nejhůře postiženou oblastí Srí Lanky. Obyvatelstvo v Trincomalee bylo rozštěpeno na tři skupiny, a to Moory, Sinhálce a Tamily. (Korf & Singarayer 2002). Konflikt zapříčinil především devastaci místních fungujících struktur, prostředí jako zdroj obživy, sociálně a ekonomicky odloučil oblast od ostatních částí ostrova (Narman & Vidanapathirana). V roce 2004 situaci ještě více zkomplikovala vlna tsunami (Recoverlanka.net)³².

Prioritami v oblasti Trincomalee je zábránění opětovného vzplanutí konfliktu nebo vzniku strukturálního násilí, které jde ruku v ruce s dosažením národního standardu v zemi. Překážkou při analýze post-konfliktního regionu, jsou poskytnuté informace omezené, primárně z důvodu převažující nejistoty lidí. Severní a východní oblasti Srí Lanky nebyly zahrnuty do jakýchkoli socio ekonomických průzkumů země a proto vládní statistiky v národních zprávách zahrnují pouze hrubé odhady (Narman &

³¹ Vlastní archiv – rozhovor s Petrou Humlovou dne 19. 4. 2013.

³² Vlna postihla 6 divizních sekretariátů³² oblasti Trincomalee z 11., zasáhla celkem 126 674 lidí, vysídli 72 986 zasažených obyvatel a 976 lidí je pohřešovaných nebo zemřelo.

Vidanapathirana). K zahájení mírových jednání došlo koncem roku 2001, kdy souběžně probíhaly rekonstrukce zničených oblastí a podpora zasažených komunit.

4 Post-konfliktní rekonstrukce v oblasti Trincomalee

Nadcházející kapitola se zaměřuje na post-konfliktní rekonstrukci v oblasti Trincomalee, kdy jsou pro tuto práci stěžejními aktéry v rekonstrukčních procesech INGOs. Mluvíme-li tedy o post-konfliktní rekonstrukci INGOs v této oblasti, je obtížné udělat tlustou čáru mezi činnostmi přispívajícími výhradně post-konfliktním rekonstrukcím, mezi obnovami po tsunami³³ nebo záplavách³⁴. Primárním cílem je však popsat úlohu INGOs, působících v procesech post-konfliktní rekonstrukce, konkrétně v oblasti Trincomalee. Kapitola popisuje jednotlivé rekonstrukční činnosti INGOs ve vymezeném období, kdy je na konci ve shrnutí zpřehledňuje.

4.1 Post-konfliktní rekonstrukce INGOs

Následující kapitola se věnuje popisu činnosti INGOs v procesu post-konfliktní rekonstrukce. Kapitola je zaměřena na rekonstrukce probíhající v oblasti Trincomalee, a to v období od roku 2006, 2007 – 2008, a v roce 2009, a krátce po roce 2009. Rekonstrukční činnosti INGOs jsou v jednotlivých obdobích rozděleny do oblastí³⁵ působnosti, a to na oblast bezpečnosti a vojenství (1), sociální, ekonomická, rozvojová a humanitární oblast (2), dále na oblast politiky a diplomacie (3) a oblast spravedlnosti a smíření (4). Vzhledem k nepřehlednosti, která v Trincomalee vévodila z důvodu

³³ Opomeneme-li okamžitou humanitární pomoc, reakce organizací zaměřených převážně na post-tsunami rekonstrukce spočívají především v rekonstrukci fyzické infrastruktury, zahrnující rekonstrukce veřejných budov, obydlí, mostů, přístavu, zaměřující se také na prevenci a řízení rizik, prostřednictvím vytváření a posilování systémů včasného varování.

³⁴ V listopadu 2010, na konci prosince 2011 a v lednu způsobil přívalový déšť na Srí Lance rozsáhlé záplavy, které postihly také oblast Trincomalee. V rámci celé Srí Lanky několik lidí zemřelo, více než 320 000 osob bylo nuceno opustit své domovy a v celkovém počtu byl postižen milion lidí. (World Concern)

³⁵ Jedná se o oblasti působení INGOs, které jsou rozšířením obecnějších oblastí post-konfliktní rekonstrukce jako je oblast bezpečnosti, spravedlnosti a usmíření, dále sociální a ekonomický blahobyt a oblast vládnutí a politické účasti.

souběžných událostí, nebylo možné rekonstrukční činnosti INGOs rozfázovat do výše definovaných fází.

Rekonstrukce oblasti Trincomalee je charakterizována enormním počtem aktérů. Zvláště jde o období, kdy v červnu roku 2006 došlo k relapsu konfliktu a následně v květnu roku 2009 k oficiálnímu ukončení bojů. Také účast INGOs byla v těchto letech nejvyšší. Právě z důvodu obrovského počtu nově příchozích interních i externích aktérů, vévodila Trincomalee prazvláštní, uměle vytvořená atmosféra, přirovnaná k jakémusi tržišti organizací. Zvolení prezidenta Mahinda Rajapakseho v listopadu roku 2005, mělo souvislost s podporou snižování vlivu mezinárodních aktérů. Stalo se tak důsledkem jeho jeho podpory nacionalistických stran, stejně jako vznik nových politických zapříčinilo vlnu kritiky vůči neziskovým organizacím. Vzniklé nepřátelské klima bylo součástí rozsáhlého veřejného odsouzení INGOs. Tento fakt vedl k přezkoumávání činností organizací, ke zpřísnování předpisů, negativním mediálním ohlasům, také několika fyzickým napadením. Zvláště se tato situace týkala organizací zapojených do budování míru, jejichž činnost odporovala uměle vytvářené image země. Na základě této zkušenosti, začali mezinárodní aktéři měnit cíle svých činností v souladu s oficiální politikou (Walton 2012). Ústředním aktérem byl stát, který určoval pravidla a podmínky působení ostatních aktérů. Mezi interní aktéry působící v oblasti, jmenujme např. představitele srílanské vlády, místní NGOs, jako jsou Sarvodaya, Sewalanka nebo Shramadana, členy místní občanské společnosti (dále CBOs³⁶), komunity a komunitně založené organizace nebo náboženské organizace. Mezi externí jmenujme zahraniční vlády, IOs jako jsou agentury OSN, finanční podpora ze strany WB³⁷ prostřednictvím fondu Mezinárodní rozvojové asociace, Evropské komise, Mezinárodní výbor Červeného Kříže, dále mezinárodní finanční instituce (IFI), multilaterální rozvojové banky (MDB) jako je např. Asijská rozvojová banka, a v neposlední řadě INGOs.

Následující část práce popisuje činnosti INGOs, působících v daném období v oblasti Trincomalee. Výčet angažovaných organizací zahrnuje INGOs jako jsou People In Need (PIN), United States Agency for International Development (USAID),

³⁶ Community-based organization, EU je definuje jako organizace založené na lokální úrovni / místní úrovni, kdy sledují a prosazují zájmy svých členů. Jde např. o organizace rodin, mládeže, jejichž prostřednictvím se občané účastní místního života.

³⁷ WB patří do Skupiny Světové banky což je skupina, která je tvořena pěti institucemi. Patří sem Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj, Mezinárodní finanční korporace, Mezinárodní asociace pro rozvoj, Multilaterální agentura pro investiční záruky a Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů. Jejich společným cílem je snížení chudoby ve světě, prostřednictvím posilování ekonomik chudých států. Více informací z: <http://www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?i=120>.

OXFAM, United Methodist Committee on Relief (UMCOR), World Vision (WV), CARE, International Organization for Migration (IOM), Zoa Refugee Care (ZOA), Save the Children (SCH), Norwegian Refugee Council (NRC), Danish Refugee Council (DRC), Christian Blind Mission (CBM), Muslim Aid (MA), Cesvi, Handicap International (HI), Agrisud International (AI), Peace Winds Japan (PWJ), Mercy Corps (MC), World Concern (WC) and Danish Demining Group (DDG).

Jak už bylo řečeno na začátku, náběžající podkapitoly popisují rekonstrukční aktivity rozdělené do výše definovaných oblastí. Spolu s rekonstrukčními procesy je v úvodu každé podkapitoly popsán také kontext daného období, kdy každá podkapitola stručně shrnuje oblast působnosti INGOs daného období.

4.1.1 Post-konfliktní rekonstrukce v roce 2006

I když bylo na území Srí Lanky oficiálně vyhlášeno příměří, na území Trincomalee se od konce roku 2005 stále zvedaly nové vlny násilí. Od té doby byla oblast Trincomalee charakterizována několika bezpečnostními incidenty, napjatou atmosférou, což vedlo k pozastavení normálního života obyvatel. Omezení se týkalo podnikatelských aktivit jako je rybolov, chod škol, obchodů, vládních institucí a také činností NGOs. V té době vytvořily WB, Asijská nadace spolu s vládami Švédska, Nizozemí a Velké Británie nezávislou studii, týkající se vztahu mezi pomocí, konfliktem a budováním míru, s cílem efektivní podpory Srí Lanky. Studie poskytuje analýzy konfliktu a jeho dynamik, zkoumá zapojení a vlivy mezinárodních struktur do procesů budování míru a vytváří strategie pro mezinárodní dárcy. Cílem toho všeho je, v co nejvyšší míře podporovat místní kapacity³⁸ (DFID 2006). Japonský³⁹ velvyslanec Akio Suda poznamenal, že je nutné se v rámci budování míru zaměřit také na celkový rozvoj země, jelikož rozvoj a mír jdou vždy ruku v ruce (Government of Sri Lanka 2006).

Situace se pro INGOs změnila ve chvíli, kdy v červnu roku 2006 propukly nepokoje v boje, které započaly konečnou fázi srílanského konfliktu. Hlavní příčinou byla nespokojenost menšinových Tamilů, jelikož jejich vize získání samostatného státu

³⁸ Dále mezi závazky mezinárodního společenství v rámci angažmá na poli post-konfliktní obnovy a budování míru patří politický závazek a dlouhodobější působení na Srí Lance, společně sdílené analýzy, transformativní přístup, podpora inkluze a komplementarita.

³⁹ V rámci celkového množství pomoci náleží Japonsku post nejvýznamnějšího donora Srí Lanky, již podporuje od roku 1986.

se značně lišila od situace v zemi. Proto pod hrozbou zesílení bojů Tamilové požadovali autonomii (Reuters 2006). Na aktivní LTTE posléze reagovala vláda Srí Lanky, která zahájila vojenské operace. Rozhodujícím bodem pro reakci ze strany vlády byl útok LTTE na civilní autobus, při kterém zahynulo více než 64 lidí a 80 jich bylo zraněno. Situace se zmírnila v září roku 2006, kdy docházelo k minimálním bezpečnostním hrozbám, avšak lidé stále ve velkých vlnách opouštěli území. Podle průzkumu UNHCR a OCHA, se počet IDPs v Trincomalee rovnal více než 24 000, přičemž se zvýšil počet uprchlíků mířících až do Indie. Zvrátit situaci se pokoušelo také mnoho nově příchozích INGOs, které měly problémy jak se získáním pracovního povolení v oblasti vůbec, tak se získáním dlouhodobějšího povolení, jelikož vládou vytvořený image nechtěl připustit to, že by organizace poukazovaly na opětovnou konfliktní situaci. Činnost INGOs komplikovaly mimo jiné také stále hrozící bezpečnostní rizika pracovníků, což potvrdily mnohé útoky a usmrcení několika humanitárních pracovníků. V Trincomalee byly vytvořeny kontrolní body tzv. checkpointy, kde jsou přítomny bezpečnostní síly, jejichž cílem je stabilizovat bezpečnostní situaci. Přítomnost těchto sil však na druhou stranu vytváří pro místní obyvatele velmi napjaté prostředí, zejména po západu slunce, kdy k útokům dochází nejčastěji (CHA 2006). Cílem srílanské vlády bylo osvobození Východní provincie z pod nadvlády LTTE, proto vláda později odstoupila i od dohody o příměří. Na její stranu se přidala také strana Tamileela Makkal Viduthalai Pulikal⁴⁰. Co se rekonstrukčních činností týče, vládou byla za účelem koordinace těchto činností vytvořena pracovní skupina. Stát se snažil reagovat na většinu potřeb civilního obyvatelstva, a to jak v humanitárních, tak rekonstrukčních otázkách. Příkladem může být bezplatná lékařská péče nebo bezplatné vzdělávání, financované vládou z příjmů veřejnosti nekonfliktních oblastí země. Na projektech realizovaných vládou se podíleli aktéři mezinárodního společenství, především WB a Asijská rozvojová banka (Government of Sri Lanka 2006).

Podíváme-li se na jednotlivé aktivity INGOs v tomto období, ty se týkaly primárně sociální, ekonomické, rozvojové a humanitární oblasti, dále oblasti politiky a diplomacie, a také spravedlnosti a smíření. Konkrétní činnosti jsou rozepsány níže dle jednotlivých oblastí a realizujících INGOs.

⁴⁰ Jde o politickou stranu Srí Lanky oddělenou od LTTE, která vznikla v roce 2004 pod vedením Karuna Ammana, dřívějšího lídra LTTE. Od tohoto roku spolupracuje s vládou v boji proti LTTE. (UNHCR 2012)

(2) V sociální, ekonomické, rozvojové a humanitární oblasti se INGOs zaměřovaly primárně na poskytování humanitární pomoci, a to především pro IDPs. Obecně vzato, bylo v Trincomalee posouzení situace a následné intervence z bezpečnostních důvodů velmi obtížné. Kromě humanitární spolupráce se INGOs, konkrétně např. AI, zaměřovaly na opětovné zahájení zemědělských aktivit a celkové posilování hospodářských činností. Jelikož do post-konfliktních procesů bylo zapojeno mnoho INGOs, byl v oblasti zemědělství vytvořen registr s názvem „SUSTAIN“. Jeho cílem bylo zaručit udržitelnost projektů a integraci veškerých prostředků určených k rozvoji zemědělství (ProPoor 2012). CARE se zaměřila na budování kapacit, kdy hlavním projektem byl projekt s názvem MOST. Týkal se budování vztahů a rovnosti pohlaví, jehož cílem bylo maximalizovat spolupráci žen samoživitelek. To vše mělo přispívat k udržení míru a bezpečnosti v rodinách, komunitách a společnosti jako celku. Projekt probíhal do roku 2010 a jeho záměrem bylo zajištění sociálně-ekonomických a občanských práv pro tyto ženy, stejně jako jejich inkluze do rozhodovacích komunitních procesů. Dalším projektem byl projekt UPWARD⁴¹, jehož cílem bylo taktéž budování kapacit, a dále také zajištění živobytí a otázka dodržování lidských práv. Na základě CBOs se zaměřoval na posilování komunit, zpřístupnění nezávadné pitné vody a hygienických zařízení, podporu zemědělství a získávání příjmů, v neposlední řadě také na realizaci mírotvorných a rekoncilních aktivit (CARE). Organizace Cesvi pracovala na rekonstrukčních procesech, které zahrnovaly rekonstrukce zařízení výhradně určené pro děti. Probíhaly rekonstrukce škol a dětských domovů, jako příklad uveďme nově otevřenou školu v části Kinniya (CESVI). Rekonstrukcím se také věnovala organizace PIN ve spolupráci s USAID, které realizovaly rekonstrukce tržiště Anuradhapura a dětského hřiště na vrcholu Orr. Právě tento projekt byl jedním z několika obdobných, v jejichž oficiálně popsáném záměru jde o fyzickou rekonstrukci, ale díky flexibilitě je projekt zacílen především na vytváření bezpečného prostoru pro místní znepřátelené obyvatele, s cílem dosažení smíru skrze každodenní záležitosti. Mezi důležité rekonstrukční úkoly v Trincomalee patřila obnova zdrojů pitné vody. Na obnově zničených pobřežních vrtů, které jsou hlavním zdrojem vody v oblasti, pracoval OXFAM spolu s UNICEF, který se také věnoval výstavbě toaletních zařízení. Dalšími rekonstrukčními aktivitami byly výstavby domů, za něž byl

⁴¹ V originálním znění: „Uprooted People’s Water and Sanitation, Agriculture and Resources Development Project“.

zodpovědný UMCOR, stejně jako za výstavbu a opravu 400 domů a RDF za dalších 100 (IASC & JRCs 2006).

(3) V oblasti politiky a diplomacie se např. organizace PIN od roku 2006 až do současnosti věnuje otázkám a podpoře dobrého vládnutí, kdy se snaží podporovat spolupráci místní samosprávy a komunitních spolků. Výhodou angažovanosti právě INGOs v těchto oblastech, je ve většině případů dlouhodobá spolupráce INGOs s místními komunitami a samosprávou, čímž si po určité době získají jejich důvěru, a tím pádem z části také vliv na veřejné mínění obyvatel.

(4) V otázkách spravedlnosti a smíření se USAID ke konci roku 2006 skrze svůj Úřad transitní iniciativy (dále OTI⁴²) pokusil vytvořit podpůrné prostředí pro mírová jednání, a to prostřednictvím podpory místních skupin obyvatel v realizaci činností, které podporují integraci a spolupráci nebo které zvyšují porozumění klíčových problémů v konfliktu. USAID se také zapojil do každoročních národních atletických závodů, kdy se zapojila mládež celé země. Akce měla za cíl podporovat mírové soužití. O úspěšnosti akce svědčí fakt, že se zúčastnilo více než 1 500 mladých účastníků a prezident Srí Lanky u této příležitosti poznamenal: „věřím, že síla a jednota, vznikající v prostředí společných sportovních snah mladých lidí všech částí republiky, je zásadní v případech mírových snah, které mají být úspěšné“ (USAID 2006).

4.1.2 Post-konfliktní rekonstrukce v letech 2007 - 2008

Následující období, tzn. rok 2007 a 2008, byly charakterizovány relativním klidem, což mělo za následek postupné přesídlování IDPs do původních vysídlených oblastí Trincomalee. Níže uvedené odstavce podávají přehled o konkrétních činnostech INGOs.

(1) V oblasti bezpečnosti a vojenství docházelo v oblasti Trincomalee, pod vedením specializované dánské skupiny DDG, k odminovávání zaminovaných oblastí.

(2) V sociální, ekonomické, rozvojové a humanitární oblasti, bylo v rámci programu INGO PIN, zaměřeného na odborné vzdělávání, vyškoleny 60 nových řidičů autobusu. Až do tohoto období, konkrétně do roku 2008, probíhal výše uvedený a popsáný projekt organizace CARE s názvem UPWARD. Další činnosti zajišťoval Oxfam, který odměňoval obyvatele oblasti Seruvila za vykonanou práci,

⁴² USAID Office of Transitional Initiatives.

prostřednictvím tzv. programu „Cash for work“. Obyvatelé se podíleli na čištění zavlažovacích kanálů, a celkovým záměrem bylo zlepšení životních podmínek, prostřednictvím vytváření budoucích zdrojů příjmů. Také poskytl granty 150 farmářům v oblasti Neelapola a Seruvila, kteří v důsledku konfliktu přišli o zdroje živobytí. Dále pod hlavičkou UNDP, došlo v rámci programu „Sport pro mír“ k rekonstrukci hřiště, které nyní slouží 800 studentům a k výstavbě zavlažovacího kanálu v oblasti Morawewa. NESED za finanční podpory UNDP, dokončil trénink v oblasti malého a středního podnikání, zaměřený primárně na členy CBOs. UNDP také předalo oddělení živočišné produkce inkubátor, přispívající podpoře farmaření ve venkovských komunitách. Dále bylo s podporou místních subjektů vystavěno centrum pro chlazení mléka a jeho prodej, kdy se číslo příjemců vyšplhalo až na 2000. Jelikož se v oblasti Trincomalee angažovalo velké množství INGOs, což je považováno za jednu z nevýhod jejich působení, nutností byla koordinace postupů, do které se v oblasti obnovy živobytí zapojily organizace jako je WV, Oxfam, CARE, UNDP a FAO spolu s dalšími INGOs. V rámci podpory rybolovu a průmyslu, byl pod vedením IHDO uskutečněn trénink rozvoje obchodu, týkající se průmyslu a rybolovu a pod záštitou IOM projektu zaměřující se na rehabilitaci komunit. Lidé byli také školeni v oblasti transformace konfliktu. Dalšími činnostmi byly výstavby toalet, kdy bylo prostřednictvím organizace CARE postaveno 60 toalet, Oxfam jich vystavěl 30, LEADS 50, PIN 50-60 a ZOA 250. Další fyzické rekonstrukce byly zahájeny pod projektem NECORD, jako příklad uveďme školy v oblasti Eachchilampattai (IASC 2007). Další škola byla vybudována a předána místní správě, a to pod vedením NRC (NRC 2009).

(4) V oblasti spravedlnosti a smíření probíhaly mírové workshopy pro mládež, podporované organizací USAID, přičemž se zúčastnilo celkem 200 lidí. I v této oblasti je využíváno kapacit INGOs, a to jejich schopnosti získání si důvěry místních lidí, což následně vede k vysoké úspěšnosti činností INGOs.

V období mezi lety 2007-2008 se INGOs věnovaly především sociální, ekonomické, rozvojové a humanitární oblasti, dále oblasti politiky a diplomacie, a také spravedlnosti a smíření.

4.1.3 Post-konfliktní rekonstrukce v roce 2009 a krátce po roce 2009

V květnu roku 2009 byli Tamilští tygři definitivně poraženi, což potvrdilo i dopadení vůdce LTTE (Guardian 2010). V tuto dobu byla bezpečnostní situace poměrně stabilní. Konflikt byl oficiálně ukončen a situace v Trincomalee vyžadovala senzitivní a komplexní přístup. Tajemník Ministerstva řízení katastrof a lidských práv profesor Rajiva Wijesinghe upozorňoval na přechod od humanitární pomoci k obnově země, ke kterému by mělo dojít na základě spolupráce, důvěry, integrity a transparentnosti aktérů, kdy by měla být v první řadě zachována důstojnost příjemců pomoci. Z toho důvodu se u společného stolu sešli zástupci skupiny tzv. Early Recovery Cluster Group (dále ERCG), řízené Ministerstvem budování národa a rozvoje infrastruktury spolu s UNDP, aby diskutovali o společném postupu při obnovách země. Tato skupina byla založena v únoru 2009 a stala se platformou zainteresovaných stran. Strany sdílely strategie a plány, jak pomoci konfliktem zasaženým oblastem, s cílem dosažení jejich samostatnosti, ekonomického růstu a rozvoje. Setkání se zúčastnili zástupci srílanské vlády, agentur OSN, místních NGOs a INGOs. Ředitel UNDP na Srí Lance pan Douglas Keh na účet vzniklé skupiny poznamenal, že: „...bychom měli začít rozvíjet konsensus a koordinační mechanismy, stejně jako ducha partnerství, jelikož jedině tak, má obnovovací úsilí reálnou šanci na úspěch“ (UNDP 2009). Pod hlavičkou UN OCHA vznikly koordinační struktury určené především pro INGOs, s cílem zefektivnění činností a spolupráce mezi jednotlivými aktéry. Koordinace probíhá na základě pravidelných setkání. OCHA podporuje procesy tzv. plánování náhlých událostí a koordinuje probíhající procesy mezi jednotlivými agenturami. Aktéři se primárně zabývaly návratem IDPs do vysídlených oblastí, poskytováním psychosociální a humanitární pomoci nově přichozím uprchlíkům, jelikož ve většině případů je válka připravila o veškerý majetek a původní zdroje živobytí. Také se zaměřovaly na odminování území a psychologickou rehabilitaci dětských vojáků, kteří byli buď násilně, nebo dobrovolně zapojených do konfliktu. Vláda se snažila přesunout většinu IDPs z uprchlických táborů do původních oblastí, jelikož tábory musely být s postupem času vyřazeny z provozu. Jakoby skrytým nepřítelem vlády se staly jak novináři a některé tzv. „Watch dogs“ organizace, stejně tak INGOs, které jakýmkoli způsobem upozorňovaly na nedostatky vládní politiky (HRW 2010). V roce 2010 došlo ke znovuzvolení prezidenta Mahinda Rádžapakseho, který přislíbil podporovat celkový rozvoj ostrova s důrazem na ekonomický rozvoj. Dále slíbil zabývat se tamilskou otázkou a příčinami konfliktu. (Colombo Page 2011) Následující odstavce popisují konkrétní činnosti INGOs v procesech post-konfliktní rekonstrukce.

(2) V sociální, ekonomické, rozvojové a humanitární oblasti distribuovala WC v roce 2011 nepotravinovou pomoc, zahrnující např. hygienické potřeby nebo ošacení (World Concern). Pod vedením INGOs PIN, Oxfam a OfERR, bylo v rámci rekonstrukcí, zrekonstruováno a vystavěno celkem 180 toalet, pod vedením IOM byly vystavěny studny, v části Muthur doopraveno 58 zdemolovaných domů, kdy UNHCR ve spolupráci s organizací OfERR opravila dalších 319 obydlí ve zmíněné oblasti a v oblasti Eachilampattai. V Kaddaiparichchan zrekonstruoval NRC 86 toalet, a také vystavěl kulturní a dětské centrum, které sloužilo vedle účelného využívání, především jako bezpečný prostor pro setkávání zneprátených skupin obyvatelstva, s cílem jejich vzájemného smíření. Věnoval se především také podpoře IDPs, týkající se otázky potravin, přístřeší, vody a sanitace. Jde také o šíření informací o nedostacích v otázkách pomoci a ochrany IDPs (NRC). V Mutturu byly pod hlavičkou USAID slavnostně otevřeny 2 zrekonstruované školy, které byly financovány ve spolupráci s rozvojovou agenturou USA (US Department of State 2009). Dalšími činnostmi INGO Cesvi, byly ve spolupráci s Aispo realizace projektu, týkající se sanitace a zajištění pitné vody pro IDPs v uprchlických táborech (CESVI). Zároveň spolupracovala s agenturami OSN, dalšími INGOs a místními NGOs na poskytování humanitární pomoci, což zahrnovalo zajištění přístřeší, potravin, psychologické pomoci a zdravotní péče (WHO 2009). Na stejné věci spolupracovala také organizace MA, která se mimo jiné věnovala otázce mikrofinancování⁴³ (Muslim Aid). V oblasti zemědělství, se organizace PIN zaobírala školením nejzranitelnějších skupin místních zemědělců, kdy konkrétní náplní byl trénink, tématicky zaměřen na chov hospodářských zvířat. K dalším školením docházelo pod záštitou UNICEF, a šlo o vyškolení zdravotnického personálu (UN RHC 2009). Dále pod záštitou UNICEF byli školeni pracovníci místních NGOs a INGOs, a to v oblasti ochrany dětí. Stejně tak USAID ve spolupráci s implementujícími partnerem ZOA, vyškolil místní organizace v podpoře živobytí mentálně a fyzicky postižených obyvatel. Projekt se tohoto cíle snaží dosáhnout pomocí menších projektů, primárně generujících příjem (USAID 2011). Na jinou oblast, a to vhodné zpracování ryb, byl zaměřený trénink PIN, která také zahájila výrobu ledu užívaného k mražení ryb, a také zkonstruovala 4 pece na jejich zpracování.

⁴³ Jde o obecný termín popisující finanční služby pro osoby s nízkými příjmy nebo pro lidi, kteří nemají přístup k bankovním službám. Mikrofinancování je založeno na myšlence, že i chudí lidé jsou schopni se vymanit z chudoby, mají-li přístup k finančním službám. Patří sem mikroúvěry, mikroúspory a mikropojištění chudých lidí. Více informací na: <http://www.kiva.org/about/microfinance>.

Jak je patrné z popisu činností, v tomto období se INGOs aktivně angažovaly primárně v sociální, ekonomické, rozvojové a humanitární oblasti. Následující podkapitola shrnuje činnosti INGOs za období od roku 2006, rok 2007-2008, dále rok 2009 a období krátce po roce 2009.

4.1.4 Shrnutí post-konfliktních činností INGOs

V oblasti Trincomalee se INGOs věnovaly všem čtyřem výše popsaným oblastem post-konfliktní rekonstrukce. V oblasti bezpečnosti a vojenství se INGOs angažovaly především v odminovávání zaminovaných oblastí. V oblasti politiky a diplomacie jejich snahy směřovaly k podpoře občanské společnosti a dobrého vládnutí, což zahrnuje činnosti, podporující participativní, citlivou, transparentní, efektivní a spravedlivou vládu, která zaručuje právní stát. Taková vláda by měla přispět minimalizaci korupce, přikládat význam názorům menšin a nejzranitelnějších skupin ve společnosti při rozhodovacích procesech a především reagovat na současné i budoucí potřeby společnosti (ESCAP 2013). Dále se INGOs zabíraly otázkami, spadajícími do oblasti spravedlnosti a smíření. Především šlo o rehabilitaci komunit prostřednictvím pořádání mírových workshopů, jak pro dospělé, tak i pro mládež. Důležitým úkolem bylo usmířování znepřátelených jednotlivců a komunit, prostřednictvím realizace projektů, které vytvářely prostor pro mírová setkání nebo pro setkávání všech skupin obyvatelstva, čímž po čase došlo ke snižování napětí mezi nimi. Avšak v největší míře svými činnostmi INGOs pokrývaly sociální, ekonomickou, rozvojovou a humanitární oblast, kdy se v prvotní fázi soustředily převážně na poskytování humanitární pomoci, ochranu a podporu IDPs, dále na rekonstrukce fyzických objektů, což zahrnuje veřejné a soukromé budovy jako jsou např. vzdělávací zařízení, obytné domy nebo továrna na zpracování ryb a mléka, sociální zařízení a zdravotnická zařízení a mnoho dalších. Velmi efektivními činnostmi byly činnosti v oblasti podpory živobytí, která v sobě zahrnovala poskytování grantů farmářům, cash for work nebo vytváření příjmů. Dále se INGOs angažovaly ve vzdělávání, ať už šlo o školení učitelů, řidičů, zemědělců, zástupců komunit a žen v domácnosti. Z mého pohledu nejdůležitějšími činnostmi INGOs byly činnosti podporující budování kapacit, týkajících se místních obyvatel, komunit, institucí a primárně místních NGOs. INGOs v rámci svého působení v Trincomalee spolupracovali také s ostatními aktéry post-konfliktní rekonstrukce, především s místními NGOs, CBOs a místní vládou.

4.1.5 Úloha INGOs v post-konfliktní rekonstrukci

Otázka úlohy, kterou INGOs sehrály a stále hrají, je velmi zajímavá vzhledem k její proměnlivosti. V době trvání konfliktu se INGOs soustředily stejně jako ostatní aktéři především na poskytování humanitární pomoci a nezbytné výstavby rekonstrukce fyzických objektů. Změna úlohy nastala až ve chvíli, kdy došlo ke stabilizování situace, znovunavrácení IDPs do vysídlených oblastí a bylo možné do rekonstrukčních procesů plně zapojit místní obyvatele. Toto tvrzení dokládá fakt, že je třeba, aby po konfliktu došlo k přesídlení vysídleného obyvatelstva, a teprve potom může být řeč o rekonstrukci a následném rozvoji země (US Institute of Peace). V tomto období se veškerí aktéři podřídili požadavkům vlády a jednotlivě plnili úlohy v jednotlivých oblastech. INGOs oplývaly stabilitou a potenciálním přínosem pro Srí Lankou společnost, jelikož načerpaly mnohé zkušenosti a znalosti již za dob působení v období po tsunami. Vazby a důvěra mezi místními lidmi, komunitami, CBOs, stejně jako NGOs, přikládala činností mezinárodních organizací nenahraditelnou hodnotu. (Vlastní archiv)⁴⁴ Podle slov OCHA koordinátora Brandaa, by tento vztah mohl být velmi přínosný pro srílanskou vládu a neměl by být ztracen. Úlohy se s postupem času přesunuly do oblastí obnovy společnosti a jejího celkového rozvoje. Tato změna přinesla nové výzvy vyžadující komplexní přístup a širší spolupráci všech zainteresovaných aktérů, především potom vlády a zmíněných aktérů (IRIN 2009). V Trincomalee tento úkol v rámci INGOs převzala OCHA⁴⁵ a stala se tak jednacím orgánem v rekonstrukčních otázkách. Činnost koordinovala prostřednictvím pořádání a zajišťování schůzí⁴⁶, které se konaly v rámci tématických sektorů. Výstupní informace týkající se činností jednotlivých organizací byly posléze poskytovány vládě v podobě pravidelných reportů. Vláda se však o situaci v Trincomalee snažila vytvořit odlišný obrázek, než jaký ve skutečnosti existoval. Vytvářela umělou atmosféru míru, bezpečí, ukončení konfliktu a rozvoje všech oblastí společnosti. Situace však byla zcela odlišná. Tento fakt zapříčinil aktérům specifické postavení a terminologická problematičnost jim post-konfliktní působení mnohdy zkomplikovala. Především šlo o INGOs, jež se v zaměření, popisu a aktivit projektů musely vyhnout označení, které by jakkoli navozovalo konfliktní

⁴⁴ Vlastní archiv – rozhovor s Petrou Humlovou dne 19. 4. 2013.

⁴⁵ OCHA je součástí sekretariátu OSN, zodpovědná za sdružování aktérů pomoci. Cílem je zajistit jednotnou reakci na mimořádnou událost, dá se říci, že zajišťuje rámec, ve kterém každý účastník může přispět k celkovému úsilí. Více informací na: <http://www.unocha.org/about-us/who-we-are>.

⁴⁶ Zástupci se pravidelně scházeli ve 14 denních či měsíčních intervalech.

atmosféru nebo zmiňovalo reálnou situaci v oblasti, což by bylo v rozporu s vládní politikou Srí Lanky. To především znamenalo odsunutí aktivit post-konfliktního budování míru mimo jejich priority, což se ne vždy slučovalo s trincomalskými potřebami. Podle výpovědí, měli mnohdy pracovníci INGOs pocit, jakoby narušovali úsilí ze strany veřejných orgánů a samotné vlády (IRIN 2009).

Vláda měla vymezeny cíle a témata spolupráce, která však nepřizpívala ke komplexnímu řešení situace. Jakmile však došlo k jejich naplnění, mohly se INGOs zabývat tématy, která považovaly za stejně tak důležitá. Za nosná témata považovaly např. dosažení smíru mezi znepřátelenými komunitami, budování kapacit místních obyvatel, komunit, organizací a institucí nebo podpora a prosazování dodržování LP a dobrého vládnutí. INGOs na uvedených tématech pracovala prostřednictvím rozvoje a budování dialogu mezi znepřátelenými skupinami obyvatel. Tyto oblasti nebyly v projektech vyzdvihovány jako výsledné cíle projektů, ale s aktivitami přispívajícími post-konfliktní rekonstrukci byly v úzké interakci (Vlastní archiv)⁴⁷. Vesměs jde o aktivity s těžko viditelnými a měřitelnými dopady, avšak pro vytvoření fungující společnosti jsou zásadní.

Obecně řečeno, bylo působení INGOs v oblasti Trincomalee bylo velmi intenzivní, přičemž organizace kooperovaly téměř ve všech oblastech rekonstrukcí. Těmi jsou oblast bezpečnosti a vojenství, dociální, ekonomická, rozvojová a humanitární oblast, dále oblast politiky a diplomacie a spravedlnosti a usmíření. Oblasti se staly jakýmsi průřezovými tématy post-konfliktní rekonstrukce, v nichž právě INGOs zastávaly nezastupitelnou úlohu. Jelikož se však v mírových otázkách organizacím nedostala podpora ze strany vlády, tzn. nebylo jim umožněno explicitně působit v těchto otázkách, lze úlohu INGOs popsat jako propagátora a zastávce mírotvorného komponentu v rekonstrukčních procesech a procesech obnovy.

⁴⁷ Vlastní archiv – rozhovor s Petrou Humlovou dne 19. 4. 2013.

Závěr

Srí Lanka byla od roku 1983 sužována ozbrojeným konfliktem, který byl oficiálně ukončen v roce 2009. Zasaženou oblastí byla také oblast Trincomalee, což je velmi specifická oblast Srí Lanky nejen pro svoji strategickou polohu, ale především z důvodu náboženské a etnické různorodosti. Zmíněná různorodost měla za následek fakt, že se tato oblast stala konfliktem nejhůře postiženou oblastí Srí Lanky.

Změna mezinárodního prostředí v důsledku globalizace, ovlivnila také podobu mezinárodních intervencí, což se odráží ve změně rolí a kompetencí působení také INGOs. Práce si klade za cíl rozpoznat a popsat úlohu INGOs, kterou sehrály v rámci procesů post-konfliktních rekonstrukce na Srí Lance, konkrétně v oblasti Trincomalee. Hlavním tématem tedy jsou INGOs a jejich úloha ve zmíněných procesech, a to v obdobích 2006, 2007 – 2008, a také v roce 2009 a krátce po roce 2009.

INGOs se v období relapsu konfliktu a po něm soustředily především na poskytování humanitární pomoci a nezbytné rekonstrukce a výstavby fyzických objektů. Ke změně úlohy začalo docházet ve chvíli, kdy se situace v Trincomalee začala stabilizovat a bylo možné do rekonstrukčních procesů plně zapojit místní obyvatele. Úlohy INGOs se s postupem času přesunuly od poskytování humanitární pomoci do oblasti obnovy společnosti a jejího celkového rozvoje. Tato změna přinesla nové výzvy, které vyžadovaly komplexnější přístup. Ten zahrnoval spolupráci všech zainteresovaných aktérů, s důrazem pak na jejich kooperaci s vládou. Z důvodu udržení pozitivního mediálního obrazu ve světě, se však srílanská vláda snažila vytvářet odlišný obrázek, od skutečné situace, která v Trincomalee a ostatních oblastech Srí Lanky panovala. Vytvářela proto umělou atmosféru míru, bezpečí a úspěšného rozvoje, ale hlavně stav ukončení konfliktu. Situace však byla zcela odlišná. Tento fakt zapříčinil specifické postavení INGOs a terminologická problematičnost zkomplikovala jejich post-konfliktní působení. INGOs se v zaměření, popisu a aktivit projektů musely vyhnout označení, které by jakkoli navozovalo konfliktní atmosféru nebo zmiňovalo reálnou situaci v oblasti, což by bylo v rozporu s vládní politikou Srí Lanky. To

především znamenalo odsunutí mírotvorných aktivit až na vedlejší kolej, což se ne vždy slučovalo s trincomalskými potřebami.

Působení INGOs v oblasti Trincomalee bylo velmi intenzivní, přičemž organizace kooperovaly téměř ve všech oblastech rekonstrukcí. INGOs byly aktivní v oblasti bezpečnosti a vojenství, sociální, ekonomické, rozvojové a humanitární oblasti, dále pak v oblasti politiky a diplomacie a v oblasti spravedlnosti a smíření.

Konkrétně byly post-konfliktní aktivity INGOs v Trincomalee v oblasti bezpečnosti a vojenství primárně spojeny s odminováváním oblastí. V oblasti politiky a diplomacie INGOs podporovaly občanské společnosti a dobrého vládnutí. V oblasti spravedlnosti a smíření šlo o rehabilitaci komunit prostřednictvím pořádání mírových workshopů, zacílených na usmiřování zneprátených jednotlivců, skupin nebo komunit. Byl vytvářen prostor pro mírová setkání, čímž po čase došlo ke snižování napětí mezi nimi. Avšak v největší míře svými činnostmi INGOs pokrývaly sociální, ekonomickou, rozvojovou a humanitární oblast, kdy se zpočátku jednalo o poskytování humanitární pomoci zahrnující také ochranu a podporu IDPs. Dále šlo o rekonstrukce fyzických objektů, podporu živobytí, vzdělávání nebo aktivity podporující budování kapacit místních obyvatel, komunit, organizací a institucí.

Hlavními zájmy státu neboli jeho požadavky, byly ekonomické a vzdělávací zájmy. Jakmile došlo ze strany INGOs k jejich naplnění, bylo pro INGOs možné se v rámci vedlejších dopadů implicitně zaměřovat na stejně důležitá témata, a to témata budování míru. Vedlejšími snahami INGOs bylo dosažení smíru mezi zneprátenými skupinami obyvatel, a to prostřednictvím rozvoje a budování dialogu mezi těmito skupinami obyvatel. Z toho důvodu, že se v mírových otázkách INGOs nedostávala popora ze strany státu, můžeme úlohu INGOs popsat jako propagátora a zastávce mírotvorných aktivit v rekonstrukčních procesech. Dále taky INGOs prosazovaly dodržování LP a podporovaly dobré vládnutí. Šlo o aktivity s těžko viditelnými a měřitelnými dopady, avšak pro vytvoření fungující společnosti jsou zcela zásadní.

Zdroje

Literatura

Aall, P. R., Chester, A. C., Hampson, F. O. (2001). *Turbulent Peace: The Challenges of Managing International Conflict*. Washington D. C.: United States Institute of Peace Press.

Ahmed, S., Keating, P., Solinas, U. (2007). „Shaping the future of UN peace operations: is there a doctrine in the house?“ In Bureš, O. *Teorie a praxe post-konfliktní rekonstrukce*. Plzeň: Aleš Čeněk.

Annan, K. (2006). Report of the Secretary-General on the work of the Organization, A/61/1. In Bureš, O. *Teorie a praxe post-konfliktní rekonstrukce*. Plzeň: Aleš Čeněk.

Ball, N. (2003) The Challenge of Rebuilding War-Torn Societies. In Waisová, Š. (2005). *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál

Bureš, O. (2008). *Teorie a praxe post-konfliktní rekonstrukce*. Plzeň: Aleš Čeněk.

Davies, J., Edward, A., Kaufman, E., (2002). *Second Track Citizens' Diplomacy: Concepts and Techniques for Conflict Transformation*. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield.

De Silva, K. M., (1981). *A history of Sri Lanka*. Londýn: Oxford University Press.

Doyle, M. W. (2001). War making and peace making: The United Nations Post-Cold War Record. In Crocker, Ch. A., Hampson, F. O., Aall, P., *Turbulent Peace.: The Challenges of Managing International Conflict*. Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press.

Doyle, M., Sambanis, N. (2000). International Peacebuilding: A Theoretical and Quantitative Analysis. In Bureš, O. *Teorie a praxe post-konfliktní rekonstrukce* (s. 90). Plzeň: Aleš Čeněk.

Filipský, J. (2003). *Dějiny Bangladéše, Bhútánu, Cejlonu, Malediv, Nepálu, Pakistánu a Šrí Lanky*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

Fisher, J. R. (2006). Coordination Between Track Two and Track One Diplomacy in Successful Cases of Prenegotiation. *International Negotiation*, Volume 11, s. 65–89.

Galtung, J. (1969) *Contemporary Peace Research*. New Delhi: Radiant Publishers.

Galtung, J. (1976) *Peace, War and Defense*. University of Michigan: Christian Ejlertsen.

Ginty, M. (2008). *Contemporary Peacemaking: Conflict, Peace Processes and Post-war Reconstruction*. New York: Palgrave Macmillan.

Goodhand, J., Spencer, J., Korf, B., eds. (2011). *Conflict and peacebuilding in Sri Lanka: caught in the peace trap?* London: Routledge.

Chigas, D. (2008). Capacities and Limits of NGOs as Conflict Managers. In Crocker, CH., A., Hampson, F., O., Aall, P., *Leashing the Dog of War. Conflict Management in a Dividend World*. (s. 553-581). United States Institute of Peace Press.

Ismail, O. (2008). *The Dynamics of Post-Conflict Reconstruction and Peace Building in West Africa. Between Change and Stability*. Uppsala: The Nordic Africa Institute.

Ismail, Q. (2005) *Abiding by Sri Lanka. On Peace, Place and Postcoloniality*. London: Minneapolis.

Kegley, CH. W. (2006). *World Politics Trend and Transformation*. Wadsworth: Thomson Learning.

Korf, B. (2003) Livelihoods, Food Security and Conflict in Trincomalee. In Mayer, M. a kol. *Poverty Issues in Sri Lanka: towards new empirical insights*. Colombo: Center for Poverty Analysis.

- Kubát, M., Cabada, L. (2007). *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Aleš Čeněk.
- Lodge, S., J., 2002. Sharing Best practices on Conflict Prevention: The UN, Regional and Subregional Organizations, National and Local Actors. In Bureš, O. *Teorie a praxe post-konfliktní rekonstrukce* (s. 92). Plzeň: Aleš Čeněk.
- Malá, K. (2009). *Konflikt na Srí Lance: příčiny, průběh, důsledky* (diplomová práce). Brno: Masarykova Univerzita.
- Moore, M. (1985). *The State and Peasant Politics in Sri Lanka*. New York: Cambridge University Press.
- Paris, R. (2004). *At War's End: Building Peace after Civil Conflict*. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Potter, R., Binns, T., Elliott, J., Smith, D. (2008). *Geographies of development – an introduction to development studies*. England: Pearson Education Limited.
- Ramsbotham, O., Woodhouse, T., Miall, H. (2011). *Contemporary Conflict Resolution*. Third Edition. UK: Polity Press.
- Ridell, R. C. (2008). *Does Foreign Aid Really Work?* New York: Oxford University Press.
- Richardson, H. (2004) Thinking about Conflicts Desire. In Bauman, P., Betzler, M. *Practical Conflicts: New Philosophical Essays*. Cambridge University Press. (s. 92-117)
- Rosenau, J. N. (1992). *Governance, Order, and Change in World Politics*. New York: Cambridge University Press.
- Rosenau, J. N. (2003). *Distant Proximities: Dynamics Beyond Globalization*. US: Princeton University Press.
- Rupesinghe, K., Anderlini, S. N. (1998). *Civil Wars, Civil Peace: An Introduction to Conflict Resolution*. Londýn: Pluto Press.
- Waisová, Š. (2002). *Úvod do studia mezinárodních vztahů*. Plzeň: Aleš Čeněk.
- Waisová, Š. (2005). *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha: Portál.

Waisová, Š. (2008). *Poválečná obnova a budování míru*. Role a strategie mezinárodních nevládních organizací. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy Univerzity.

Wallensteen, P. (2002). *Understanding Conflict Resolution. War, Peace and the Global System*. London: Thousand Oaks.

Zavičáková, L. (2008). Komise OSN pro budování míru-byla skutečně krokem k reformě OSN? Obrana a strategie. In Bureš, O. *Teorie a praxe post-konfliktní rekonstrukce* (s. 88-103). Plzeň: Aleš Čeněk.

Ostatní zdroje:

Aall, P. R. (1996). *NGOs and Conflict Management*. United States Institute of Peace. [on-line]. Dostupné 7. 3. 2013 z <http://www.usip.org/publications/ngos-and-conflict-management>

Alliance for Peacebuilding (2012): Mapping the boundaries of an expanding field. [on-line]. Dostupné 7. 1. 2013 z http://c.ymcdn.com/sites/www.allianceforpeacebuilding.org/resource/collection/4ED94B79-E709-4FBB-B2AB-DE7604A02561/AfP_Mapping_Report_online_FINAL.pdf

Alliance for Peacebuilding. The Institutional Home of Peacebuilding. [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z <http://www.allianceforpeacebuilding.org/>

Anderlini, S. N., El-Bushra, J. *Post Conflict Reconstruction*. Inclusive Security, Sustainable Peace: A Toolkit for Advocacy and Action. [online]. Dostupné 4. 2. 2013 z <http://www.international-alert.org/sites/default/files/library/TKPostConflictReconstruction.pdf>

Apps, P. (2006): *S. Lanka's Tigers say willing to die, ready for war*. [online]. Dostupné 21. 2. 2013 z <http://reliefweb.int/report/sri-lanka/slankas-tigers-say-willing-die-ready-war>

Arunatilake, N., Jayasuriya, S., Kelegama, S. (2001). The Economic Cost of the War in Sri Lanka. *World Development*. Volume 29, (s. 1483-1500). [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z <http://ideas.repec.org/a/eee/wdevel/v29y2001i9p1483-1500.html>

Barakat, S. A., Zyck, S. (2009). The Evolution of Post-Conflict Recovery. *Third World Quarterly*. Volume 30, s. 1069-1086. [online]. Dostupné 26. 4. 2013 z <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01436590903037333>

Barnett, M., Kim, H., O'Donnell, M., Sitea, L. (2007). *Peacebuilding: What Is in a Name?* Global Governance. [online]. Dostupné 6. 2. 2013 z http://home.gwu.edu/~barnett/articles/2007_peacebuilding_gg.pdf

Call, C., Cousens, E. (2007). *Ending Wars and Building Peace*. New York: International Peace Academy. [on-line]. Dostupné 9. 2. 2013 z

http://www.ipacademy.org/asset/file/151/CWC_Working_Paper_ENDING_WARS_CC_EC.pdf

CARE (2010): BRIDGE - Building Relationships in Development and Gender Equity. [on-line]. Dostupné 12. 4. 2013 z

<http://www.care.org/careswork/projects/LKA054.asp>

CARE (2010): Project Library: Uprooted peoples water and sanitation, agriculture development project (UPWARD). [on-line]. Dostupné 12. 4. 2013 z

<http://edu.care.org/Lists/Project%20List/DispForm.aspx?ID=63>

Caritas. New Approaches to Resolving Conflict. [on-line]. Dostupné 9. 4. 2013 z

<http://www.caritas.org/upload/wkg/wkgreconc.pdf>

CESVI. Sri Lanka. [on-line]. Dostupné 6. 3. 2013 z

http://www.cesvi.eu/?pagina=pagina_generica.php&id=644

CIA. The World Factbook. Sri Lanka. [online]. Dostupné 5. 1. 2013 z

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ce.html>.

Císař, O. (2005). *Sociální hnutí, nevládní organizace a zájmové skupiny v mnohoúrovňové struktuře EU: přístup ke studiu*. [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z

http://is.muni.cz/el/1423/jaro2006/POL407/metodolog_seminar_cisar.txt?fakulta=1423;obdobi=3262;kod=POL407

Colombo Page (2011). LTTE leader Nediyanwan arrested in Oslo for terror financing. [on-line]. Dostupné 16. 2. 2013 z

http://www.colombopage.com/archive_11/May20_1305872806CH.php

CSIS (2002): Post-Conflict Reconstruction. [on-line]. Dostupné 6. 1. 2013 z

<http://csis.org/files/media/csis/pubs/framework.pdf>

CSIS. (2002): Post-Conflict Reconstruction. Task Framework. [on-line].

Dostupné 12. 4. 2013 z <http://csis.org/files/media/csis/pubs/framework.pdf>

Daily News (2011): Bridge construction begins in East. [online]. Dostupné 25. 4.

2013 z http://www.defence.lk/new.asp?fname=20111117_02

Department of Census and Statistics – Sri Lanka. (2013): Population and Housing. [online]. Dostupné 2. 3. 2013 z <http://www.statistics.gov.lk/#>

Department of Census and Statistics. (2007): Basic population information on Trincomalee District – 2007. [online]. Dostupné 26. 3. 2013 z <http://www.statistics.gov.lk/PopHouSat/Preliminary%20Reports%20Special%20Enumeration%202007/Basic%20Population%20Information%20on%20Trincomalee%20District%202007.pdf>

DFID (2006): Sri Lanka: The strategic conflict assessment - Aid, conflict and peacebuilding. [online]. Dostupné 20. 2. 2013 z <http://reliefweb.int/report/sri-lanka/sri-lanka-strategic-conflict-assessment-aid-conflict-and-peacebuilding>

Doyle, M. (1986). Liberalism and World Politics. *American Political Science Review* 80. [online]. Dostupné 5. 1. 2013 z http://graduateinstitute.ch/webdav/site/political_science/users/jovana.carapic/public/Doyle_Liberalism%20and%20World%20Politics.pdf

Duke University Libraries (2011): Non-Governmental Organizations (NGO) Guide. [online]. Dostupné 8. 2. 2013 z http://library.duke.edu/research/subject/guides/ngo_guide/igo_ngo_coop/ngo_wb.html

Encyclopaedia Britannica (2013): United Nations. [online]. Dostupné 8. 2. 2013 z <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/616264/United-Nations-UN/225020/Peacekeeping-peacemaking-and-peace-building#ref750844>

Geiger, W. (2003). *The Mahavamsa*. [on-line]. Dostupné 8. 3. 2013 z <http://www.buddhanet.net/budsas/ebud/mahavamsa/chap001.html>

Ghálí, B. B. (1996). *Agenda for Democratization*. UN. New York. [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z [https://www.un.org/en/events/democracyday/pdf/An_agenda_for_democratization\[1\].pdf](https://www.un.org/en/events/democracyday/pdf/An_agenda_for_democratization[1].pdf)

Ghálí, B. B. (2002). *An Agenda for Peace. Preventive diplomacy, peacemaking and peacekeeping* [online]. Dostupné 5. 3. 2013 z <http://www.un.org/docs/SG/agpeace.html>

Ginty, M., Richmond, O., (2007). Hybrid Peace: The Interaction Between Top-Down and Bottom-Up Peace. *Global Society*. Volume 21. [online]. Dostupné 6. 3. 2013 z <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13600820701562710#.UaTLGcxIvcs>

Global Politics (2011): Smrt války a teorie liberálního míru. [online] Dostupné 19. 5. 2013 z <http://www.globalpolitics.cz/clanky/smrt-valky-a-teorie-liberalniho-miru>

Gourevitch, P. (2003). Domestic Politics and International Relations. In Císař, O. *Sociální hnutí, nevládní organizace a zájmové skupiny v mnoho úrovněvé struktuře EU: přístup ke studiu*. [online]. Dostupné 28. 2. 2013 z http://is.muni.cz/el/1423/jaro2006/POL407/metodolog_seminar_cisar.txt?fakulta=1423;obdobi=3262;kod=POL407

Government of Sri Lanka (2009): Sri Lanka: Japan provides Rs. 35 Mn for Trinco children. [on-line]. Dostupné 5. 4. 2013 z <http://reliefweb.int/report/sri-lanka/sri-lanka-japan-provides-rs35-mn-trinco-children>

Gunaratna, R. (1999). Internationalisation of the Tamil Conflict (and Its Implications) In Orjuela, C., *Building Peace in Sri Lanka: A Role for Civil Society?* (s. 206) Gothenburg University. Journal of Peace Research.

Hamre, J. J., Sullivan, G. R. (2002). Toward Postconflict Reconstruction. *The Washington Quarterly*. s. 85-96. [online]. Dostupné 4. 2. 2013 z <http://csis.org/twq/>

Hargreaves, C., Karlsson, M., Agrawal, S., Hootnick, J., Tengtio, K. *International Dimension of the Sri Lankan Conflict*. Centre for Peace and Conflict Studies. [on-line]. Dostupné 9. 2. 2013 z <http://www.st-andrews.ac.uk/intrel/media/Sri%20Lanka%20International%20Dimensions-1.pdf>

Hart, J., *Children & armed conflict in Sri Lanka*. Oxford University: Refugee Studies Centre. [online]. Dostupné 8. 3. 2013 z <http://washu.wsoldev.com/Library/cdroms/refugee/data/RSC%20Reports%5CCAAC%20Sri%20Lanka%20final%20report.pdf>

Held, D. (1996). *Democracy and the Global Order: From the Modern State to Cosmopolitan Governance*. Palo Alto: Stanford University Press

Human Rights Watch (2010): Sri Lanka: End Witch Hunt Against the Media and NGOs. [online] Dostupné 19. 5. 2013 z <http://reliefweb.int/report/sri-lanka/sri-lanka-end-witch-hunt-against-media-and-ngos>

CHA (2006): Sri Lanka: CHA monthly situation report Sep 2006 – eastern province (Ampara, Batticaloa and Trincomalee). [on-line]. Dostupné 9. 4. 2013 z

<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/0316029832E83490C12572020045CD85-cha-lka-30sep2.pdf>

Chetail, V. (2009). *Post Conflict Peacebuilding. A lexicon*. Oxford University Press. [online]. Dostupné 7. 2. 2013 z

<http://fds.oup.com/www.oup.com/pdf/13/9780199568161.pdf>

IASC (2006): Daily situation Report Jaffna, Trincomalee, Kilinochchi, Batticaloa and Ampara Districts. [online]. Dostupné 1. 3. 2013 z

<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/78AA18868E5DE910C12571DF00369B72-iasc-lka-01sep.pdf>

IASC (2006): Situation Report Kilinochchi, Trincomalee, Batticaloa & Ampara. [online]. Dostupné 2. 3. 2013 z

<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/FE0D74499608E7F1C12571F40038327B-iasc-lka-22sep.pdf>

IASC (2006): Sri Lanka: Jaffna, Kilinochchi, Trincomalee Daily Situation Report. [online]. Dostupné 2. 3. 2013 z <http://reliefweb.int/report/sri-lanka/sri-lanka-jaffna-kilinochchi-trincomalee-daily-situation-report-28>

IASC (2006): Sri Lanka: Kilinochchi, Vuvuniya, Trincomalee, Batticaloa daily Situation Report. [online]. Dostupné 1. 3. 2013 z <http://reliefweb.int/report/sri-lanka/sri-lanka-kilinochchi-vavuniyatrincomalee-batticaloa-daily-situation-report-30>

IASC (2006): Sri Lanka: Kilinochchi, Vuvuniya, Trincomalee, Batticaloa daily Situation Report. [online]. Dostupné 1. 3. 2013 z <http://reliefweb.int/report/sri-lanka/sri-lanka-kilinochchi-trincomalee-batticaloa-vavuniya-and-ampara-daily-situation>

IASC (2007): Situation Report Jaffna, Kilinochchi, Mullaitivu, Vavuniya, Mannar, Trincomalee, Batticaloa & Ampara Districts. [online]. Dostupné 3. 3. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/CA4C1F40B1C7973EC125734F00461F65-Full_Report.pdf

IASC (2007): Situation Report Kilinochchi, Mullaitivu, Jaffna, Vavuniya, Mannar, Trincomalee, Batticaloa & Ampara [online]. Dostupné 2. 3. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/CA9FE3E8D9637136C12572C00045B31C-Full_report.pdf

IASC (2007): Situation Report Kilinochchi, Mullaitivu, Vavuniya, Mannar, Trincomalee, Batticaloa & Ampara Districts. [online]. Dostupné 3. 3. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/DCC85FBC210D2B7FC12573250049590D-Full_Report.pdf

IASC (2007): Situation Report Kilinochchi, Mullaitivu, Vavuniya, Mannar Trincomalee, Batticaloa & Ampara Districts. [online]. Dostupné 4. 3. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/BA5B1664E7F32568492573020020CCF5-Full_Report.pdf

IASC (2007): Situation Report Kilinochchi, Mullaitivu, Vavuniya, Mannar, Trincomalee, Batticaloa & Ampara Districts [online]. Dostupné 2. 3. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/5CF289AD847C52BE492572CD000D51B9-Full_Report.pdf

IASC (2007): Situation Report Kilinochchi, Mullaitivu, Vavuniya, Mannar, Trincomalee, Ampara & Batticaloa Districts [online]. Dostupné 2. 3. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/DBE0060096D6994AC12572C300457934-Full_report.pdf

IASC (2007): Situation Report Kilinochchi, Mullaitivu, Vavuniya, Mannar, Trincomalee, Batticaloa & Ampara [online]. Dostupné 3. 3. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/54BAE94B010C4327C12572C000467C23-Full_report.pdf

IASC (2007): Situation Report Kilinochchi, Mullaitivu, Vavuniya, Mannar, Trincomalee, Ampara & Batticaloa [online]. Dostupné 3. 3. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/92B33AE2F9287C90C12572F40046B2BC-Full_report.pdf

IASC (2007): Situation Report Kilinochchi, Mullaitivu, Vavuniya, Mannar, Trincomalee, Batticaloa & Ampara [online]. Dostupné 4. 3. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/A512DA56CAEC0B43C12572A3005EA420-Full_Report.pdf

IASC (2007): Situation Report Kilinochchi, Mullaitivu, Vavuniya, Mannar, Trincomalee, Batticaloa & Ampara [online]. Dostupné 4. 3. 2013 z

http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/234D17D4E892F4924925729D000BC702-Full_Report.pdf

IASC (2007): Situation Report Kilinochchi, Mullaitivu, Vavuniya, Mannar, Trincomalee, Batticaloa & Ampara [online]. Dostupné 4. 3. 2013 z

http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/6FE84E0C1A992CD549257296000DCBC3-Full_Report.pdf

IASC (2007): Sri Lanka: Jaffna, Kilinochchi, Mullaitivu, Trincomalee, Ampara & Batticaloa Situation Report [online]. Dostupné 4. 3. 2013 z

<http://reliefweb.int/report/sri-lanka/sri-lanka-jaffna-kilinochchi-mullaitivu-trincomalee-ampara-batticaloa-situation>

IASC (2007): Sri Lanka: Jaffna, Kilinochchi, Mullaitivu, Vavuniya, Mannar & Trincomalee, Ampara & Batticaloa Situation Report [online]. Dostupné 4. 3. 2013 z

<http://reliefweb.int/report/sri-lanka/sri-lanka-jaffna-kilinochchi-mullaitivu-vavuniya-mannar-trincomalee-ampara-0>

IASC (2007): Sri Lanka: Kilinochchi, Mullaitivu, Vavuniya, Mannar, Trincomalee & Ampara Situation Report [online]. Dostupné 4. 3. 2013 z

<http://reliefweb.int/report/sri-lanka/sri-lanka-kilinochchi-mullaitivu-vavuniya-mannar-trincomalee-ampara-situation>

IRIN (2009): Sri Lanka: New roles for NGOs in conflict-hit north? [on-line]. Dostupné 9. 4. 2013 z <http://reliefweb.int/report/sri-lanka/sri-lanka-new-roles-ngos-conflict-hit-north>

Kanwal, B. G., Manoharan, N., Ghosh, S., Baid, R. (2010) *Changing Nature of Conflict: Trends and Responses*. New Delhi: KW Publishers. [online]. Dostupné 5. 4. 2013 z http://www.claws.in/administrator/uploaded_files/1267073084MP_18.pdf

Kelegama, S. (1999). Economic Costs of Conflict in Sri Lanka. In Orjuela, C., *Building Peace in Sri Lanka: A Role for Civil Society?* (s. 206) Gothenburg University. Journal of Peace Research. [online]. Dostupné 25. 4. 2013 z <http://jpr.sagepub.com/content/40/2/195>

Keohane, R. Nye, J. (2001). Power and Interdependence. In Čísař, O. *Sociální hnutí, nevládní organizace a zájmové skupiny v mnoho úroňové struktuře EU: přístup*

- ke studiu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury [online]. Dostupné 28. 2. 2013 z http://is.muni.cz/el/1423/jaro2006/POL407/metodolog_seminar_cisar.txt?fakulta=1423;obdobi=3262;kod=POL407
- Mc Donald, J., W. (2003). *Multi Track Diplomacy*. [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z <http://www.beyondintractability.org/bi-essay/multi-track-diplomacy>
- MED. Trincomalee District. [on-line]. Dostupné 9. 4. 2013 z http://med.gov.lk/english/?page_id=1486
- Morris, C. *What is peacebuilding?* [online]. Dostupné 5. 3. 2013 z <http://www.allianceforpeacebuilding.org/?aboutpeacebuilding>
- Muslim Aid (2009): Picking up the pieces after the Sri Lanka conflict. [on-line]. Dostupné 5. 3. 2013 z <http://www.muslimaid.org/index.php/media-centre/315-picking-up-the-pieces-after-sri-lanka-conflict>
- Nan, S., A. (2003). *Track I Diplomacy. What is Track-one Diplomacy?* [on-line]. Dostupné 9. 2. 2013 z <http://www.beyondintractability.org/bi-essay/track1-diplomacy>
- Närman, A. (2002). A comparative analysis of conflict and development. In Narman, L. A., Vidanapathirana, U. Transiting from prolonged conflict to post conflict development: Locating the Case of Trincomalee District of Sri Lanka. *Peace and Democracy in South Asia*. Volume 1. [online]. Dostupné 12. 3. 2013 z http://www.dspace.cam.ac.uk/retrieve/533694/pdsa_01_01_03.pdf
- Natorski, M. (2011). *The European Union Peacebuilding Approach: Governance and Practices of the Instrument of Stability*, PRIF Report No. 111. [online]. Dostupné 6. 2. 2013 z <http://hsfk.de/fileadmin/downloads/prif111.pdf>
- Nelson, J., G. *Developing an Effective Role for INGOs in Democratic Global Governance*. [on-line]. Dostupné 2. 2. 2013 z <http://www.eolss.net/Sample-Chapters/C14/E1-41-02-01.pdf>
- NRC (2007). A Trincomalee School is Metamorphosed. [online] Dostupné 17. 5. 2013 z <http://www.nrc.no/?did=9168041>
- NRC (2009): Children's Cultural Centre opened. [online] Dostupné 17. 5. 2013 z <http://www.nrc.no/?did=9369740>

Orjuela, C. (2003). *Building Peace in Sri Lanka: A Role for Civil Society?* Gothenburg University. Journal of Peace Research. [online]. Dostupné 25. 4. 2013 z <http://jpr.sagepub.com/content/40/2/195>

Peace Building Initiative. (2007): History. [online]. Dostupné 26. 2. 2013 z <http://www.peacebuildinginitiative.org/index.cfm?pageId=1764#one>

Peacebuilding Initiative (2007-2008): Actors. [on-line]. Dostupné 9. 4. 2013 z <http://www.peacebuildinginitiative.org/index.cfm?pageId=1767>

Pro Poor (2012): SUSTAIN - Sustainable Agriculture and Rural Development Foundation. [on-line]. Dostupné 12. 4. 2013 z http://www.propoor.org/search/details.php?type=npo&npo_id=19571#top

Rajasingham-Senanayake, D. (1999). The Dangers of Devolution: The Hidden Economies of Armed Conflict. In Orjuela, C., *Building Peace in Sri Lanka: A Role for Civil Society?* (s. 199-206) Gothenburg University. Journal of Peace Research. [online]. Dostupné 25. 4. 2013 z <http://jpr.sagepub.com/content/40/2/195>

Recoverlanka. Trincomalee District. [on-line]. Dostupné 8. 4. 2013 z <http://www.recoverlanka.net/data/SLDF05/Trincomalee.pdf>

Relief Web (2009 - 2010): Joint Humanitarian Update. [online]. Dostupné 5. 3. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/194ECC02394FFF9FC12576A9004DE985-Full_Report.pdf

Relief Web (2009): Joint Humanitarian Update [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/D1F4C06393368442852576420068A717-Full_Report.pdf

Relief Web (2009): Joint Humanitarian Update [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/527EF7081B11069549257625001C4B56-Full_Report.pdf

Relief Web (2009): Joint Humanitarian Update [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/F17F0A3ACA7798EF49257603000DFBC7-Full_Report.pdf

Relief Web (2009): Joint Humanitarian Update [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/D9F34272963B8D02C12575E00042034D-Full_Report.pdf

Relief Web (2009): Joint Humanitarian Update [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2E615FEF14C95D79492575D3001C135C-Full_Report.pdf

Relief Web (2010): Joint Humanitarian Update. [online]. Dostupné 5. 3. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/56D13C594CC8F72585257762005FCDFE-Full_Report.pdf

Relief Web (2010): Joint Humanitarian Update. [online]. Dostupné 5. 3. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/5AA1164D8955724C852576E10064BB77-Full_Report.pdf

Relief Web (2010): Joint Humanitarian Update. [online]. Dostupné 5. 3. 2013 z http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/8E9CABBB52076657852576BE0074665B-Full_Report.pdf

Richmond, O. P. (2001). *Post Westphalian' Peace-Building: The role of NGOs*. UK: Department of International Relations University of St. Andrews. [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z http://www.webpages.uidaho.edu/martin_archives/conflict_journal/ngo.htm

Richmond, O. P., *Understanding the Liberal Peace*. Reader in International Relations. [online]. Dostupné 26. 4. 2013 z http://www.st-andrews.ac.uk/intrel/media/Richmond_understanding_the_liberal_peace.pdf

Risse, T. (2003). Transnational Actors in World Politics. In Císař, O. *Sociální hnutí, nevládní organizace a zájmové skupiny v mnoho úrovněvé struktuře EU: přístup ke studiu*. [online]. Dostupné 28. 2. 2013 z http://is.muni.cz/el/1423/jaro2006/POL407/metodolog_seminar_cisar.txt?fakulta=1423;obdobi=3262;kod=POL407

Stokke, K. (2009). Crafting Liberal Peace? International Peace Promotion and the Contextual Politics of Peace in Sri Lanka. *Annals of the Association of American Geographers*. [online]. Dostupné 25. 3. 2013 z <http://dx.doi.org/10.1080/00045600903245920>

The Guardian. (2010): Sri Lanka declares end to war with Tamil Tigers. [online] Dostupné 19. 5. 2013 z <http://www.guardian.co.uk/world/2009/may/18/tamil-tigers-killed-sri-lanka>

UIA (2013): Changing relationships between International Non-Governmental Organizations and the United Nations. [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z <http://www.uia.be/changing-relationships-between-international-non-governmental-organizations-and-united-nations>

UN (2009): Up to 100,000 killed in Sri Lanka's civil war: UN. [on-line]. Dostupné 13. 6. 2013 z <http://www.abc.net.au/news/2009-05-20/up-to-100000-killed-in-sri-lankas-civil-war-un/1689524>

UN (2010): UN Peacebuilding: an Orientation. [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z http://www.un.org/en/peacebuilding/pbso/pdf/peacebuilding_orientation.pdf

UN ESCAP (2013): What is good governance? [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z <http://www.unescap.org/pdd/prs/ProjectActivities/Ongoing/gg/governance.asp>

UN GA. (2005): Peacebuilding Commission. In Bureš, O. Teorie a praxe post-konfliktní rekonstrukce (s. 89-93). Plzeň: Aleš Čeněk.

UN NGLS (2008): Strengthening UN Civil Society. [online]. Dostupné 22. 2. 2013 z <http://www.un-ngls.org/spip.php?page=sommaire>

UN OCHA (2006): Sri Lanka: Trincomalee district - Who, what, where - Agencies and sectors by DS division. [online]. Dostupné 2. 2. 2013 z <http://reliefweb.int/map/sri-lanka/sri-lanka-trincomalee-district-who-what-where-agencies-and-sectors-ds-division>

UN OCHA (2006): Sri Lanka: Trincomalee district - Who, what, where - Number of agencies per sector. [online]. Dostupné 2. 2. 2013 z <http://reliefweb.int/map/sri-lanka/sri-lanka-trincomalee-district-who-what-where-number-agencies-sector>

UNDP (2009): Sri Lanka: Government, UN, I/NGOs meet to discuss recovery strategy for the North and East. [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z <http://reliefweb.int/report/sri-lanka/sri-lanka-government-un-ingos-meet-discuss-recovery-strategy-north-and-east>

US AID (2006): USAID/OTI Sri Lanka Hot Topics Dec 2006 - Promoting peaceful co-existence through sports. [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z <http://reliefweb.int/report/sri-lanka/usaidoti-sri-lanka-hot-topics-dec-2006-promoting-peaceful-co-existence-through>

US AID (2009): A Guide to Economic Growth in Post-Conflict Countries. [online]. Dostupné 5. 3. 2013 z http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PNADO408.pdf.

US AID (2011): U. S. Government Grant to Support Five Local Organizations' Work with the Disabled. [online]. Dostupné 25. 2. 2013 z <http://reliefweb.int/report/sri-lanka/us-government-grant-support-five-local-organizations%E2%80%99-work-disabled>

US Department of State (2009): U. S. Ambassador opens two schools rehabilitated by U.S. Government in Trincomalee District. [on-line]. Dostupné 5. 4. 2013 z <http://reliefweb.int/report/sri-lanka/sri-lanka-us-ambassador-opens-two-schools-rehabilitated-us-government-trincomalee>

US Institute of Peace. Return and Resettlement of Refugees and Internally Displaced Populations. [online]. Dostupné 2. 6. 2013 z <http://www.usip.org/guiding-principles-stabilization-and-reconstruction-the-web-version/10-social-well-being/return-and->

Walton, O. (2012). *Between War and the Liberal Peace: The Politics of NGO Peacebuilding in Sri Lanka*. International Peacekeeping. [online]. Dostupné 2. 2. 2013 z <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13533312.2012.642143#.UZdhMaK8D54>

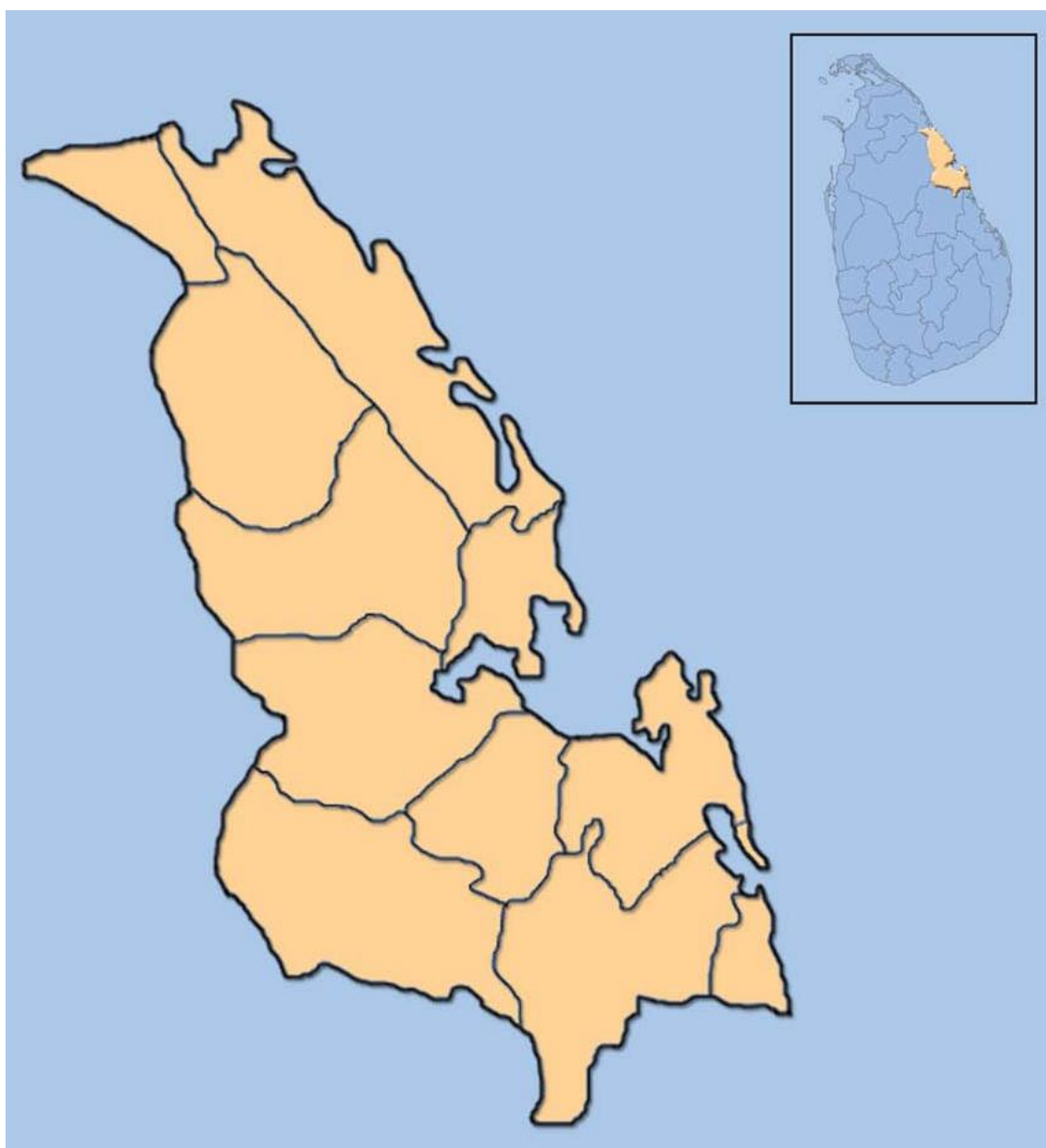
Willet, S. (2006). *Global Security, the Liberal Peace and Human Security*. Economists for peace and security. [online]. Dostupné 12. 2. 2013 z <http://www.epsusa.org/publications/newsletter/2006/nov2006/willett.pdf>

World Concern (2011): Flood Waters Owerwhelm Sri Lanka: 1 million people affected. [on-line]. Dostupné 6. 3. 2013 z <http://www.worldconcern.org/srilanka/>

Přílohy

Obrázek č. 3

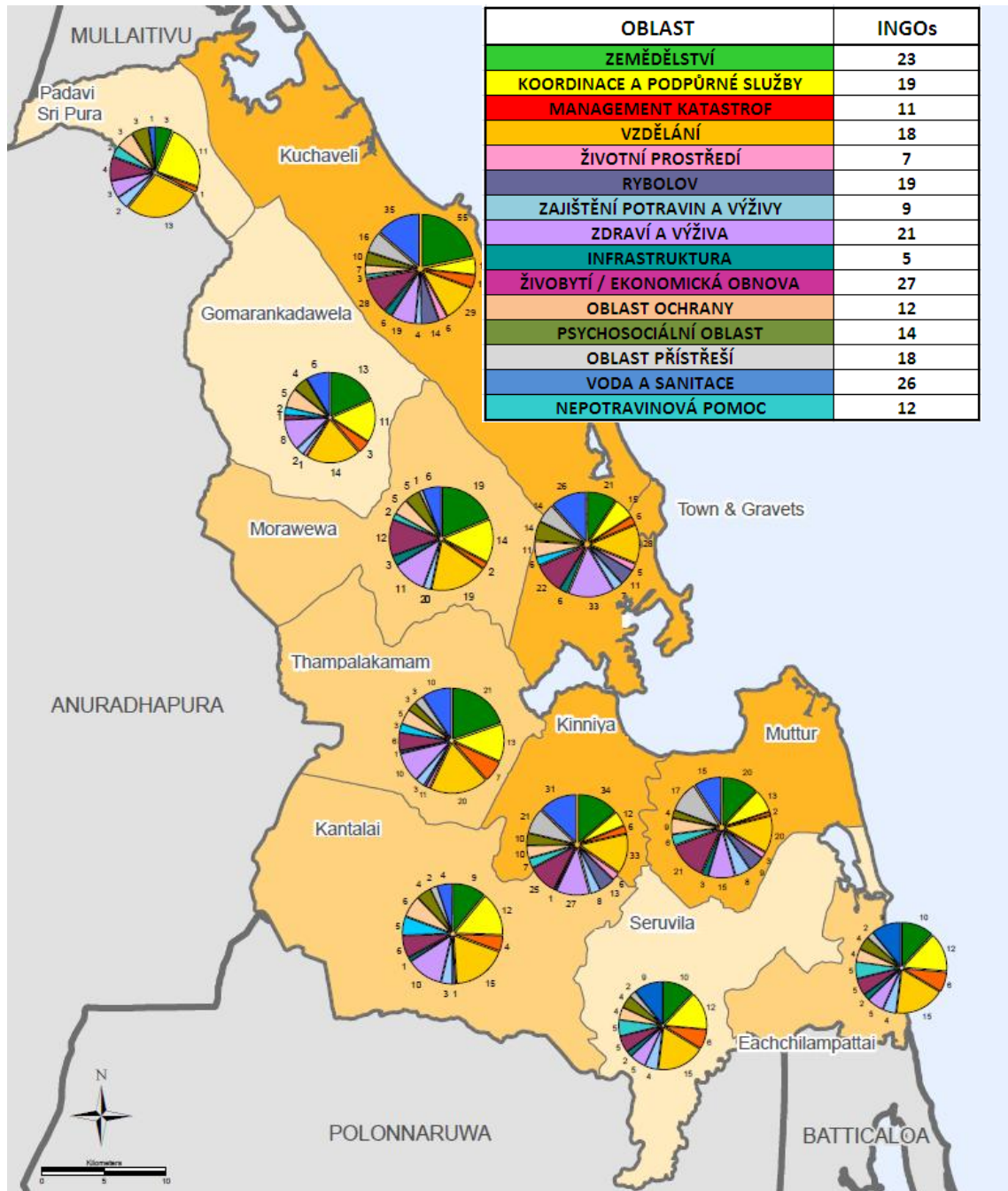
Oblast Trincomalee jako jeden ze tří distriktů východní provincie a její rozdělení na 11 správních jednotek.

Zdroj: Department of Census and Statistics 2007

Obrázek č. 5

Sektorové rozdělení činností INGOs v jednotlivých správních jednotkách Trincomalee, kdy počty zahrnují výše popsané INGOs ve spolupráci s některými agenturami OSN (konkrétně jde o FAO, UNDP, UN HABITAT a WFP) a místními NGOs. Uvedená data odpovídají srpnu 2006.

Zdroj: Podle UN OCHA 2006